

Dichtbij en dienstbaar

Verkiezingsprogramma Den Haag 2014-2018

ChristenUnie

Voorwoord

Beste Hagenaar,

De ChristenUnie-SGP is er voor u! Dichtbij en Dienstbaar! Juist in deze voor velen moeilijke tijden willen wij als christelijk-sociale combinatie van ChristenUnie en SGP de handen uit de mouwen steken en ons inzetten voor u en voor onze mooie stad. Dat doen we vanuit onze persoonlijke betrokkenheid bij onze samenleving en vanuit onze christelijke overtuiging. Daarbij laten we ons aansporen door Gods opdracht om Hem en onze medemensen lief te hebben en ons in te zetten voor de vrede en bloei van onze stad. Daarbij sluiten we geen mensen uit, maar willen we recht doen aan een ieder. De ChristenUnie-SGP heeft een boodschap voor én aan heel Den Haag.

De ChristenUnie-SGP is een betrokken partij met oog voor mensen, hun welbevinden en hun relaties. Wij mensen zijn aan elkaar gegeven om verantwoordelijkheid voor elkaar te dragen. Niemand leeft voor zichzelf en niemand mag aan zijn lot worden overgelaten. We geloven dat mensen tot bloei komen als ze zich voor elkaar verantwoordelijk weten en zorg dragen voor elkaar. Wij willen daarom ruim baan geven aan gemeenschappen waarin zorg en verantwoordelijkheid opbloeien. Gezinnen, scholen, kerken, bedrijven, sportclubs en verenigingen vormen de basis van de samenleving.

De ChristenUnie-SGP wil alles doen wat in haar vermogen ligt om mensen tot hun recht te laten komen. We zetten ons daarom in om onmenselijke situaties van verslaving, armoede, eenzaamheid, mensenhandel, uitbuiting en uitsluiting tegen te gaan en te voorkomen. In het volle besef dat de maatschappij niet maakbaar is en dat dit niet alleen een verantwoordelijkheid van de overheid is. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid, een taak voor burgers en bestuurders, voor u en mij.

De ChristenUnie-SGP staat voor de grondwettelijke vrijheid van godsdienst en voor het bijzonder onderwijs. Voor een overheid die ruimte biedt en vrijheid geeft. Juist nu, nu sommige vrijheden en grondrechten in het gedrang komen of er selectief mee wordt omgegaan. Tegelijk kan en mag vrijheid van godsdienst nooit een vrijbrief zijn om het recht in eigen hand te nemen. We leven niet voor niets in een rechtsstaat en daar staan we dan ook pal voor. Religieuze en culturele verschillen zijn in de praktijk soms lastig, maar als we elkaar de ruimte geven, elkaar en de rechtsstaat respecteren en ons normaal gedragen, dan hoeft diversiteit geen last te zijn. Wij zetten ons dan ook in voor onderling respect. En we dagen een ieder uit een positieve bijdrage te leveren aan onze stad.

Den Haag moet natuurlijk veilig en leefbaar zijn. Het is een belangrijke taak van de gemeente om criminaliteit en overlast tegen te gaan. Met elkaar kunnen we iets doen tegen asociaal gedrag op straat en vervuiling van onze leefomgeving. Wij zetten ons in voor duurzame economische ontwikkeling. Wonen, werken, ondernemen en goede zorg voor de schepping en dus voor mens, landschap, natuur en milieu moeten hand in hand gaan. Wij kiezen voor het open houden van kleinschalige voorzieningen als de bibliotheek bij u in de buurt en tegen grootschalige prestigeprojecten als het cultuurpaleis.

De ChristenUnie en SGP zijn de achterliggende periode niet vertegenwoordigd geweest in de Haagse raad. Maar inmiddels hebben beide partijen, na een periode van gescheiden optrekken, de handen weer ineen geslagen en de krachten gebundeld. Met uw steun nemen we de aloude zetel(s) in de gemeenteraad weer in en geven we in de raadsperiode die voor ons ligt onze en uw overtuiging en standpunten weer een stem.

De ChristenUnie-SGP is er voor u! Dichtbij en Dienstbaar! Als lijsttrekker zal ik mij, samen met alle andere kandidaten, met hart en ziel inzetten voor u en voor de bloei van Den Haag. In dit verkiezingsprogramma kunt u lezen hoe we dat willen doen.

Pieter Grinwis
Lijsttrekker ChristenUnie-SGP Den Haag

Inhoudsopgave

Speerpunten	4
Deel I) Dichtbij en betrokken	6
1. Oog voor de jeugd, opkomen voor gezinnen	7
2. Zorg voor elkaar	11
<i>Recht doen aan mensen, aanpak van mensenhandel en prostitutie</i>	13
3. Stad in bloei	15
Deel II) Duurzaam en sterk	18
4. Plezierig wonen in een duurzame stad	19
5. Beter bereikbaar: mobiliteit in Den Haag	23
6. Werken in een sterke stad	27
Deel III) Dienstbaar en veilig	30
7. Veilig en leefbaar	31
8. In vrede samenleven	34
9. Goed bestuur in dienst van de burgers	37
<i>Financiën: solide, sober en solidair</i>	40
10. De ChristenUnie-SGP in uw wijk	41

Speerpunten

Den Haag, een bloeiende stad van vrede en recht, waar we zorgzaam samenleven, in vrijheid en als verantwoordelijke burgers, dat is het ideaal van de ChristenUnie-SGP. Daarom zet de ChristenUnie-SGP zich met overtuiging in voor een stad met rechtvaardige verhoudingen waarin we, hoe verschillend ook, in vrede samenleven. Voor een gezinsvriendelijke stad, waar het in iedere wijk voor jong en oud veilig en plezierig wonen is. Voor goede zorg dichtbij mensen. Voor ondernemers, werknemers en werklozen, juist nu. Voor een groen en bereikbaar Den Haag. En voor een gemeente die naar u luistert, zich dienstbaar opstelt en zuinig omgaat met belastinggeld.

In de komende raadsperiode maakt de ChristenUnie-SGP zich in het bijzonder sterk voor de volgende drie speerpunten:

1. Voor een zorgzame samenleving met rechtvaardige verhoudingen

Iedereen verdient een menswaardig bestaan en aan iedere inwoner van Den Haag moet recht worden gedaan. En dus sluiten we onze ogen niet voor situaties die we misschien normaal zijn gaan vinden, maar die niet normaal zijn. Daarom is de ChristenUnie-SGP tegen mensenhandel en onvrijwillige prostitutie en voor uitstapprogramma's voor prostituees, sluiting van de 'ramen' in de Doublet- en Geleenstraat en verhoging van de minimumleeftijd van prostituees én prostituanten. We zetten ons in voor meer woonruimte en begeleiding voor alleenstaande tienermoeders. En we trekken ons met *Stichting Vluchtelingenwerk* het lot aan van ongedocumenteerden in onze stad die niet of heel moeilijk terug kunnen naar het land van herkomst.

De ChristenUnie-SGP kiest voor zorg dichtbij mensen. Ondanks de landelijke bezuinigingen op de langdurige zorg blijft zorg dichtbij beschikbaar voor iedere kwetsbare burger. Daar trekken we extra geld voor uit. Bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning waarborgt de gemeente diversiteit en keuzevrijheid, zodat cliënten, indien gewenst, kunnen kiezen voor identiteitsgebonden zorg. Niet alleen zorgbehoevenden, maar ook mantelzorgers en vrijwilligers zijn ons een zorg. Vrijwilligerswerk wordt gestimuleerd, niet via geldverslindende promotieprojecten, maar via vrijwilligersorganisaties en vrijwilligersmakelaars, zoals Stichting Present. En het jongeren centrum The Mall in de Schilderwijk, dat met inzet van veel vrijwilligers draait en voor vele honderden jongeren een belangrijke functie had en heeft, mag niet worden gesloten, maar moet open blijven.

De ChristenUnie-SGP gaat, samen met u, voor een bloeiende samenleving. Vóór gezonde gezinnen, de hoeksteen van de samenleving. Vóór vrijwilligerswerk, de smeerolie van de samenleving. En vóór kerken, de inspiratiebron voor en een onmisbare schakel in het netwerk van de samenleving. We zetten ons samen met migrantenkerken in voor meer geschikte en betaalbare ruimte voor deze kerkelijke gemeenschappen.

2. Voor een veilige en leefbare stad met gezonde waarden en normen

Respectvol samenleven en omzien naar elkaar. Daar heeft iedereen wat aan. Respect voor elkaar: op straat en het sportveld en zeker voor hulpverleners en gezagsdragers. Ambulancepersoneel, brandweerlieden, politieagenten en OV-medewerkers verdienen respect en waardering. Agressie en geweld tegen hen zijn onacceptabel. Het voorkomen daarvan en het bevorderen van respectvol samenleven begint met een goede opvoeding.

Plezierig wonen en veilig leven in Den Haag, dat willen we allemaal. Daarom gaat de ChristenUnie-SGP met u de strijd aan tegen criminaliteit, vandalisme, zwerfafval (meer prullenbakken), hondenpoep, vieze lucht, drugsoverlast en graffiti. We pakken met de Haagse pandbrigade overlastgevende en leegstaande panden aan. We nemen de voor velen vervelende meeuwenoverlast serieus, onder andere door het plaatsen van meer ondergrondse containers. En we stimuleren buurtpreventie en investeren in wijkagenten en betere handhaving.

De ChristenUnie-SGP investeert in (speel)voorzieningen in de wijk. En in goed onderhoud van bijvoorbeeld groen en fietspaden. Dat betekent onder andere dat we achterstallig onderhoud gaan inhalen en dat fietspaden in de winter beter sneeuwvrij worden gemaakt. Parkeerproblemen in de wijk pakken we in nauw overleg met bewoners aan, waarbij we terughoudend zijn met de invoering van betaald parkeren en waar

mogelijk breiden we de parkeercapaciteit uit zonder het groen aan te tasten. Sterker, er komen meer bomen bij.

3. Voor een stad waarin de gemeente luistert naar haar inwoners en niet investeert in grootschalige prestigeprojecten, maar in kleinschalige voorzieningen

Naast alle goede dingen die het gemeentebestuur voor onze stad doet, walst het helaas maar al te vaak over de belangen, wensen, inzichten en initiatieven van bewoners heen. De ChristenUnie-SGP kiest partij voor de mensen. En daarom tegen miljoenenverslindende prestigeprojecten, zoals het cultuurpaleis - we zetten alles op alles om het recente besluit alsnog terug te draaien - en voor het open houden en versterken van kleinschalige voorzieningen dichtbij mensen, zoals de bibliotheken in de Schilderswijk en Spoorwijk. Bezuinig op nieuw vastgoed, investeer in voorzieningen is ons devies.

Sowieso heeft het huidige college van PvdA, VVD, D66 en CDA te vaak gekozen voor grootschalige oplossingen en planontwikkeling. Zo is op Scheveningen de door het gemeentebestuur voorgenomen extreme hoogbouw, massale woningbouw, de oeververbinding (zweefpont) en het tijdelijk theater de ChristenUnie-SGP een doorn in het oog. In het havengebied dienen nu en in de toekomst juist de visserij en andere havengebonden ondernemers en activiteiten de ruimte te krijgen. De keuze dit gebied vol te bouwen is dus een bedreiging voor de haven en de manier waarop is een aanslag op het karakter van Scheveningen. De ChristenUnie-SGP gaat samen met bewoners en ondernemers voor een sterke haven en een mooi Scheveningen.

De gemeente dient veel beter te luisteren naar haar inwoners - burgers en ondernemers - en hun wensen, inzichten en initiatieven veel serieuzer te nemen. Zo moet de monumentale Laan van Meerdervoort intact blijven en mogen op de grens van Bloemen- en Vruchtenbuurt dus geen prachtige bomen worden ingeruild voor ongewenste parkeerplaatsen. Laat de Laan de Laan!

Leeswijzer

Het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie-SGP is natuurlijk veel breder dan bovenstaande speerpunten. Het programma bestaat uit drie delen met elk drie hoofdstukken. In het eerste deel wordt uiteengezet hoe Den Haag een bloeiende en betrokken stad wordt. Thema's als jeugd, gezin, zorg, welzijn, cultuur en de rol van kerken en maatschappelijke organisaties komen aan bod. In het tweede deel kunt u lezen hoe de ChristenUnie-SGP wil komen tot een duurzaam en sterk Den Haag. Onderwerpen daarbij zijn wonen, werken, milieu, bereikbaarheid en economie. In het derde deel doet de ChristenUnie-SGP voorstellen voor een dienstbare gemeente en een veilige stad. Vraagstukken op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, integratie en goed bestuur passeren de revue. Ten slotte kunt u in het tiende hoofdstuk lezen waar de ChristenUnie-SGP in uw wijk voor gaat.

Colofon

Het verkiezingsprogramma 2014-2018 is geschreven onder verantwoordelijkheid van de besturen van ChristenUnie Den Haag en SGP Den Haag. De verkiezingsprogrammacommissie bestond uit de volgende leden:

Ronald Buitenhuis
Steven Datema
Pieter Grinwis (voorzitter)
Femke Kemink
Maria de Kruijf-Brak
Hanna Peels
Jan Nathan Rozendaal
Chris Schaapman

Voor meer informatie bent u welkom op de website: www.denhaag.christenunie-sgp.nl

Deel I) Dichtbij en betrokken

De ChristenUnie-SGP ziet ieder mens als waardevol. Dit vertalen we naar visie en beleid voor de stad Den Haag. Een stad waar het aangenaam wonen is voor gezinnen, ouderen een volwaardige plek hebben, oog is voor kwetsbare groepen en we verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. De ChristenUnie-SGP gelooft dat mensen tot bloei komen in kleine verbanden waar men op elkaar betrokken is: het gezin, de kerk, de sportclub en de buurtvereniging. Waar mensen op elkaar betrokken zijn kan een helpende hand worden uitgestoken als iemand het zelf niet redt. Hier gaat een sterke preventieve werking van uit als we denken aan problemen als prostitutie, dakloosheid, verslaving en eenzaamheid. De ChristenUnie-SGP zal niet alle persoonlijke problemen kunnen oplossen en beseft dat de taak van de overheid begrensd is, maar ze ziet het wel als haar missie om het beleid en de uitvoering ervan zo vorm te geven dat mensen in staat zijn en gestimuleerd worden om verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar.

De ChristenUnie-SGP gaat voor een bloeiend en betrokken Den Haag. Dat hebben we uitgewerkt in drie hoofdstukken:

- ❖ Oog voor de jeugd, opkomen voor gezinnen
- ❖ Zorg voor elkaar
- ❖ Stad in bloei

1. Oog voor de jeugd, opkomen voor gezinnen

Missie

De ChristenUnie-SGP staat voor een samenleving waar ieder kind veilig en gezond kan opgroeien. Een samenleving waar naar elkaar wordt omgekeken en waar onderling respect is. Het gezin is daarbij de hoeksteen waar de samenleving op rust. En daarom heeft de ChristenUnie-SGP oog voor de jeugd en komen we op voor gezinnen.

Den Haag gezinsstad

Wie door Den Haag fietst, ziet een stad waarin veel aandacht is voor het gezin, opvoeding, ontspanning en nog meer zaken die maken dat opgroeien en gezin zijn bij Den Haag horen. Parken, speeltuinen, voortdurende verbetering van de verkeersveiligheid (fietsen), strand, jeugdkampen en vakanties voor financieel zwakkere gezinnen, jeugd sportfonds, sportgelegenheden in de wijk en ga zo maar door.

Den Haag is een stad met veel gezichten, letterlijk. Er wonen meer dan 110.000 mensen jonger dan negentien jaar. Met zoveel culturele achtergronden wordt 'gezin zijn' op vele manieren vorm gegeven. Dat maakt de stad levendig en uitdagend.

Maatwerk voor jeugd en gezin

Vanaf 2015 worden de gemeenten verantwoordelijk voor alle zorg voor jeugd. Het gemeentebestuur van Den Haag heeft reeds goede stappen gezet ter voorbereiding daarop. Met name de voorbereidingen voor Centra voor Jeugd en Gezin in ieder stadsdeel juicht de ChristenUnie-SGP van harte toe. In deze CJG's kunnen opvoeders, jeugdigen en professionals terecht voor advies en informatie over opgroeien en opvoeden. Waar nodig biedt het CJG ondersteuning, hulp of zorg op maat. Deze kan plaatsvinden in het CJG zelf, maar voor burgers die niet naar het CJG komen kan de hulp ook in de gezinnen geboden worden, op school, op straat en via het internet. Daarbij wordt gewerkt vanuit het principe één gezin, één plan en één coördinator.

De ChristenUnie-SGP wil dat in het gemeentelijk beleid expliciet aandacht is voor de samenhang van het jeugdbeleid met het beleid in aanverwante domeinen: maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen, schuldhulpverlening en onderwijs.

Prioriteiten

De ChristenUnie-SGP, de gezinspartij van Den Haag, wil dat Den Haag zich verder ontwikkelt als gezinsvriendelijke stad en zal zich daarvoor de komende jaren blijven inzetten. De ChristenUnie-SGP gaat op het gebied van Jeugd en Gezin in het bijzonder voor de volgende drie thema's:

- ❖ Veilig en gezond opgroeien
- ❖ Gezinsvriendelijk beleid
- ❖ Onderwijs op maat

Onderstaand worden deze thema's concreet uitgewerkt. Knelpunten worden benoemd en de ChristenUnie-SGP komt met oplossingen!

Actiepunten om veilig en gezond op te groeien

❖ Laagdrempelige en toegankelijke jeugdhulp

De gemeente Den Haag moet actief naar burgers en vooral jeugdigen en gezinnen communiceren over het jeugdbeleid en de manier waarop jeugdhulp ontvangen kan worden. Er moet bezuinigd worden, maar dat betekent niet dat er een ontmoedigingsbeleid gevoerd moet worden. Jeugdigen en gezinnen die jeugdhulp nodig hebben, moeten dat snel en goed krijgen. Dat is niet alleen goed voor hen, maar ook voor de rest van de samenleving. Jonge ouders moeten tijdig door de gemeente informatie op maat ontvangen over kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voorleeshulp, bibliotheek, Centrum voor Jeugd en Gezin en schoolkeuze.

Per wijk mogen er best verschillen zijn tussen de manier waarop de gemeente preventief aanbod en jeugdhulp inzet. Maar of en welke jeugdhulp je krijgt, moet overal hetzelfde zijn.

❖ **Goedwerkende signaleringsstructuur rondom kinderen en gezinnen**

Naast de samenleving heeft de gemeente Den Haag een belangrijke taak als het gaat om het tijdig signaleren van ernstige problemen in de opvoeding en het bieden van de nodige ondersteuning. Vooral jonge kinderen zijn kwetsbaar en zijn zelf niet in staat om aan te geven dat hun thuissituatie afwijkt van hoe het zou moeten zijn. Zeker wanneer meerdere hulpverleners betrokken zijn bij een jeugdige of een gezin, is het van groot belang dat gewerkt wordt met één plan en één coördinator voor de hulpverlening.

❖ **Opvoeden: een belangrijke taak van ouders**

Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Zij dienen zorg te dragen voor een veilige leefomgeving en een gezond opvoedingsklimaat. Ouders hebben een voorbeeldfunctie ten opzichte van hun kinderen. Ouders moeten zich daarvan zeer bewust zijn. Veel problematiek komt voort uit ontwrichting van relaties. Een maatschappij met hechte sociale verbanden, waarin het gezin centraal staat, biedt een vangnet voor veel problematiek.

Preventieve maatregelen verdienen extra aandacht, omdat daarmee verdere verergering van problemen kan worden voorkomen. Extra aandacht is nodig voor allochtonen die met een andere opvoedingsachtergrond hun kinderen in Nederland opvoeden en (jonge) ouders die al bekend zijn bij de hulpverlening.

De opvoeding is een belangrijke basis voor ieder mens. Opvoedcursussen dienen laagdrempelig beschikbaar te zijn. Zwangerschapskursussen en opvoedcursussen moeten breed onder de aandacht worden gebracht en zeer laagdrempelig worden aangeboden. Dat helpt aanstaande ouders in hun belangrijke rol als opvoeders. En aangezien de gemeente verantwoordelijk wordt voor het inzetten van jeugdhulp bij opvoedproblematiek, loont het ook voor de gemeente om actief in te zetten op preventie van die problemen.

❖ **Gezond en sportief opgroeien zonder alcohol- en drugsgebruik**

Overmatig alcoholgebruik met als gevolg onherstelbare hersenbeschadiging, afname van school- en sportprestaties, toename van drugsgebruik, stress en spanning in de gezinnen, vandalisme, verkeersongelukken, etc. moet worden teruggedrongen. Veel van dit gedrag ontstaat door sociale druk en die druk verdient een positieve tegenhanger. De ChristenUnie-SGP is voorstander van meer voorlichting op scholen over de gevaren van alcohol- en drugsgebruik op jonge leeftijd. Hierdoor kunnen jongeren gemotiveerd worden om weerstand te bieden aan de sociale druk en geen domme dingen te doen.

❖ **Gemeentelijk jeugdhulpbeleid: maatwerk en kwaliteit**

De ChristenUnie-SGP is voorstander van de mogelijkheid om een persoonsgebonden budget in te zetten als jeugdhulpvoorziening. In dat verband is heldere regelgeving en handhaving wel van belang en is het verstandig dat de gemeente niet slechts één jeugdhulpaanbieder contracteert, maar ook (flexibele) contracten sluit met aanbieders die specifiek werken voor kleine doelgroepen met specifieke problematiek. Zo kan echt maatwerk geleverd worden en keuzevrijheid voor burgers worden gewaarborgd.

Goedkoop is duurkoop. De gemeente Den Haag moet actief sturen op de kwaliteit van de jeugdhulp, door afspraken te maken over de inzet van gekwalificeerde professionals en bijscholing van die professionals.

❖ **Gemeentelijk jeugdhulpbeleid: eigen kracht**

Bij een hulpvraag moet er mét de jeugdige en zijn ouders gesproken worden en niet alleen óver hen. In de Jeugdwet is het familiegroepsplan een belangrijke concretisering van dat uitgangspunt en de ChristenUnie-SGP zal erop toezien dat het effectief wordt ingezet. De regie komt hiermee bij de burger zelf te liggen. Een familiegroepsplan kan bijvoorbeeld binnen de structuur van een wijkteam of een Eigen Kracht-conferentie worden opgesteld en/of uitgevoerd.

De ChristenUnie-SGP is er een warm voorstander van dat mensen voor hun vrienden of familieleden zorgen. Tegelijk dienen de verwachtingen reëel te zijn. Niet iedereen heeft een sterk sociaal netwerk om zich heen. En er is een grens aan de zorg die door mantelzorgers en vrijwilligers kan worden uitgevoerd. Om continuïteit en draagkracht te waarborgen is het van belang dat voldoende professionele hulpverleners ingezet wordt om de cliënt en zijn netwerk te ontlasten.

❖ **Voldoende passende zorg waar nodig**

Meisjes die in het loverboycircuit dreigen te raken hebben speciale aandacht nodig. De ChristenUnie-SGP

wil dat er meer opvangmogelijkheden voor deze slachtoffers komen.

De ChristenUnie-SGP hecht er veel waarde aan dat de gemeente ook instellingen contracteert die landelijk werken en gespecialiseerd zijn in kleine doelgroepen, zoals hulp aan kinderen uit zwerfgezinnen en christelijke jeugdzorg.

Daar waar hulp nodig is, moeten gezinscoaches worden ingezet die de problematiek breed en samen met het gezin aanpakken. Goede voorbeelden hiervan zijn 'Tien voor Toekomst' van het Leger des Heils en Radar VIG.

❖ **Jongeren centrum The Mall mag niet worden wegbezuinigd en moet open blijven**

Eind 2013 heeft de gemeente Den Haag aan het jongeren centrum The Mall in de Schilderswijk laten weten vanaf 2014 geen gemeentelijke bijdrage meer voor dit centrum over te hebben. Dit jongeren centrum is al 10 jaar een begrip in de Schilderswijk en biedt, met inzet van veel vrijwilligers, honderden jongeren perspectief op een zinvol bestaan. In plaats van zwerfend over straat, vinden vooral Antilliaanse jongeren hier een thuis in de wijk, een plek van ontmoeting, een plek waar ze huiswerkbegeleiding en cursussen krijgen aangeboden. En doordat de gemeente afziet van een jaarlijkse bijdrage, ziet Youth for Christ zich genoodzaakt dit centrum te sluiten. De ChristenUnie-SGP vindt dit onacceptabel en bovendien is het penny wise, pound foolish. Met nog geen ton per jaar kan dit centrum gewoon doorfunctioneren en doorgaan met haar preventieve werk en het bieden van perspectief aan vele honderden jongeren. Als alleen al wordt gekeken naar de vele miljoenen (alleen al ca. € 11 mln tot en met 2014) die via de Schilderswijkdeal in deze wijk worden gepompt, kan hiervan makkelijk een ton per jaar worden vrijgemaakt voor The Mall.

Actiepunten voor een gezinsvriendelijk beleid

❖ **Gezinsvriendelijk wonen**

De negatieve tendens van gezinnen die de stad uitgaan moet doorbroken worden. Jaarlijks vertrekken er uit Den Haag namelijk nog altijd veel meer gezinnen dan dat erbij komen. Om ervoor te zorgen dat er meer gezinnen in Den Haag blijven wonen en naar Den Haag toekomen, wil de ChristenUnie-SGP een duidelijk gezinsvriendelijk beleid voeren.

De stad Den Haag heeft veel te bieden voor gezinnen. Naast een goed jeugdhulpbeleid, kent de stad op het gebied van bijvoorbeeld ontspanning, onderwijs, werkgelegenheid en wonen een breed scala aan voorzieningen die het aantrekkelijk maken voor een gezin om in Den Haag te wonen. Om dit te verstevigen wil de ChristenUnie-SGP inzetten op een gemeentelijk beleid dat op alle terrein oog heeft voor het gezin. Dat betekent ook voldoende betaalbare woningen voor gezinnen. De ChristenUnie-SGP wil meer aandacht voor gezinsvriendelijk bouwen binnen de bestaande en toekomstige (ver)bouwplannen.

❖ **Veilig en gezond buiten zijn**

Samen buitenspelen is gezond voor lichaam en geest. Op veel plekken in Den Haag zijn al speeltuinen, sportvelden, Cruiff- en Krajicekcourts, sport-in-de-wijk voorzieningen en andere mogelijkheden voor kinderen en jongeren om lekker buiten te spelen. De ChristenUnie-SGP wil dat dit wordt uitgebreid naar plekken waar nog teveel kinderen en jongeren buiten hangen zonder toezicht en zonder dat ze uitgedaagd worden iets opbouwends te ondernemen. Door deze voorzieningen uit te breiden en de wijkbewoners zelf verantwoordelijkheid te geven over het beheer ervan worden meerdere doelen bereikt.

Binnen wijken en buurten moet niet alleen voor kinderen bijvoorbeeld een speeltuin en voetbalveld worden aangelegd, maar er moet ook gekeken worden naar de rol van vrijwilligers om het schoon te maken. Door buurtbewoners hiervoor verantwoordelijk te maken, zullen zij er beter zorg voor dragen. Denk ook aan het straatvadersproject om de buurt veilig te houden. Op deze manier betrek je het hele gezin bij de wijk en creëer je een goede samenwerking tussen de gemeente, het gezin en de buurt.

❖ **Met respect, met verantwoordelijkheid, met elkaar**

De gemeente Den Haag moet blijven inzetten op het verbeteren van de omgangsnormen in de stad, in het openbaar vervoer en op school(pleinen). Meer respect ten opzichte van elkaar en het gezag wordt alleen bereikt met een cultuuromslag, die haar basis vindt in het gezin. De ChristenUnie-SGP is voorstander van een campagne om ouders te wijzen op de verantwoordelijkheid die ze dragen voor het gedrag van hun kinderen.

Scholen hebben ook een grote verantwoordelijkheid in het aanleren van goede sociale omgangsvormen,

zoals die in de Nederlandse maatschappij wenselijk zijn. De ChristenUnie-SGP wil dat de gemeente Den Haag scholen aanspreekt en stimuleert daar de nodige aandacht aan te besteden.

Actiepunten voor onderwijs op maat

❖ Goed onderwijs in de wijk

De ChristenUnie-SGP hecht sterk aan een gezinsvriendelijke wijkgerichte benadering. Dit betekent dat er in de wijken voldoende faciliteiten dicht bij huis moeten zijn om er als gezin plezierig te kunnen wonen. Daarom wil de ChristenUnie-SGP dat basisscholen, middelbare scholen en speciaal onderwijs zoveel mogelijk samenwerken met sportverenigingen, CJG's en culturele instellingen in hun eigen buurt. Ook juicht de ChristenUnie-SGP de brede buurtscholen toe en wil hier blijvend investeren. Door gerichte en verlengde onderwijsprogramma's slagen deze scholen er goed in achterstanden vroegtijdig in te lopen. De betrokkenheid van de ouders bij deze scholen heeft grote meerwaarde.

❖ Pedagogische voorzieningstructuur

Een goede samenwerking met School Maatschappelijk Werk, Zorg en Advies Teams, CJG's, voor- en naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding, jeugdsportfonds e.d. maakt advies en hulp makkelijker bereikbaar. Hierdoor kunnen kinderen makkelijker terecht bij activiteiten, advies, jeugdhulp, ontspanning en allerlei zaken die nodig zijn voor een goede ontwikkeling. Een goede samenwerking tussen al deze organisaties moet niet leiden tot meer vergaderen, maar tot samenhangende en betere zorg aan cliënten en gezinnen.

❖ Voldoende speciaal en gespecialiseerd onderwijs

Kinderen mogen niet zomaar thuiszitten. Goed onderwijs is de basis voor maatschappelijke betrokkenheid en een zinvolle dagbesteding. Daarom moet de gemeente met oplossingen komen voor die kinderen die tussen wal en schip vallen en waarvoor op het eerste oog geen geschikt onderwijs is. Vaak is persoonlijke begeleiding en individueel gericht onderwijs nodig. Dit is kostbaar, maar werpt wel zijn vruchten af. Als hiermee schooluitval en problemen in de toekomst kunnen worden voorkomen, dienen scholen als de Pleysierschool en het speciaal basisonderwijs hierin te worden gefaciliteerd. De ChristenUnie-SGP hecht veel belang aan het bijzonder onderwijs in Den Haag. Ouders moeten de ruimte hebben om te kiezen voor een school die bij hun levensovertuiging past. De ChristenUnie-SGP is tegen een acceptatieplicht voor scholen. Voorwaarde voor elke school, openbaar of bijzonder, is dat er kwalitatief goed onderwijs wordt gegeven. De gemeente Den Haag moet hier zicht op hebben.

❖ Alle jongeren een startkwalificatie!

Voor jongeren die om welke reden dan ook zonder startkwalificatie van school komen heeft Den Haag al veel georganiseerd. Een passend aanbod van leerwerktrajecten kan uitval voorkomen en stelt jongeren in staat een startkwalificatie te halen. Daarbij kan een verlengde kwalificatieplicht voor jongeren ouder dan 18 jaar behulpzaam zijn. Dit wordt in Den Haag mogelijk gemaakt.

❖ Den Haag studentenstad

Den Haag is een internationale stad met grote hogescholen en een universiteit die het politieke en bestuurlijke karakter van Den Haag gebruikt om opleidingen op dat gebied aan te bieden. Het is essentieel om een aantrekkelijke stad te zijn voor hogescholen en universiteiten en voor studenten op het gebied van wonen, studeren, vrijetijdsbesteding en natuurlijk werk. Dat draagt ook bij aan een blijvende vestiging van studenten in Den Haag.

2. Zorg voor elkaar

Missie

De ChristenUnie-SGP staat voor een zorgzame samenleving. Een samenleving waarin mensen betrokken zijn bij elkaar, met name bij kwetsbare medemensen, en elkaar kunnen en willen ondersteunen. De gemeente rust mensen toe, zodat ze zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen, en waar dit niet mogelijk is, vormt de gemeente een vangnet.

Betrokken, dichtbij en rechtvaardig

Nederland heeft één van de beste zorgstelsels ter wereld. Tegelijk kan de overheid door demografische en economische ontwikkelingen de zorg, zoals die van oudsher gegeven werd, niet meer in stand houden. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan een herstructurering van de zorg, maar we zijn er nog niet. Ook de komende jaren zullen veel veranderingen doorgevoerd worden, waarbij de verantwoordelijkheid voor uitvoering van delen van de huidige AWBZ, van de jeugdzorg en van de (arbeidsmarkt)participatie bij de gemeente komt te liggen. Deze veranderingen zullen gepaard gaan met een fikse korting op het zorgbudget, waardoor er een groter beroep gedaan wordt op het eigen netwerk en de eigen kracht van de cliënt. Vrijwilligers, mantelzorgers en buurtzorg zullen de komende jaren centraal staan in het debat over zorg.

De inzet van de veranderingen is onder meer om de zorg transparanter, samenhangend en buurtgericht te maken. De ChristenUnie-SGP kan zich hier goed in vinden, en wil inzetten op een persoonlijke en wijkgerichte aanpak. Juist groepen als ouderen, mensen met een verstandelijke, lichamelijke en/of sociale beperking en allochtonen hebben moeite om het juiste 'loket' te vinden waar zij zorg kunnen halen. De ChristenUnie-SGP wil dan ook dat zorg meer overzichtelijk en toegankelijk wordt. Door de focus te leggen op vroegtijdige signalering en preventie kan iedere cliënt naar de juiste zorg worden geleid en hoge kosten kunnen worden voorkomen. Met het wegvallen van de verzorgingshuiszorg de komende jaren, zal een toenemende groep ouderen zelfstandig thuis moeten blijven wonen met thuiszorg. De ChristenUnie-SGP is voorstander van een solide netwerk van zorgaanbod over de gehele stad, dichtbij de ouderen. Zorg op maat, gericht op de behoefte van de cliënt. Dit willen we realiseren door goede samenwerking in de buurt, met de woningbouwvereniging, wijkagent, scholen, kerken en welzijnsorganisaties.

Daarnaast vraagt de ChristenUnie-SGP aandacht voor een bijzondere groep zorgbehoevenden. De mensen die net niet mee kunnen komen in de prestatiegerichte maatschappij. Den Haag biedt veel kansen, maar wanneer iemand net niet kan voldoen aan de eisen die gesteld worden, staat diegene er zomaar alleen voor. De ChristenUnie-SGP wil zich inzetten om de kloof tussen succes en falen te dichten. De ChristenUnie-SGP staat voor een samenleving waar ruimte is voor een tweede kans. Ook voor dak- en thuislozen en prostituees. Jezus leerde ons om in ieder hulpbehoevende Hem te herkennen! Rechtvaardig zorg: waar het kan op eigen kracht, waar nodig staan anderen klaar.

Actiepunten

❖ **Gemeente: heldere communicatie en gedragen verantwoordelijkheid**

De komende jaren ziet de ChristenUnie-SGP voor de gemeente een duidelijke taak weggelegd als voortrekker in de ontwikkelingen rondom de zorg. De communicatie over wat er komt, en wat verwacht wordt van verschillende partijen, moet helder, eerlijk en vooral tijdig zijn. De ChristenUnie-SGP is voorstander van een overbruggingsregeling die de kans geeft de zorg opnieuw in te richten en onderwiel zorg te blijven leveren. Cliënten mogen niet tussen de wal en het schip vallen door onduidelijkheid bij bijvoorbeeld zorgpartners en financiers. De ChristenUnie-SGP staat voor een Haags zorgmodel waarbij er verschil mag zijn tussen wijken; elke wijk behoudt zijn eigen kleur en karakter, ook waar het de opbouw van informele en professionele zorg betreft. De gemeente zal hierbij moeten sturen op kwaliteit en continuïteit van de zorg, het ontstaan van prijsvechters dient voorkomen te worden.

❖ **Professionele zorg: dichtbij en rechtvaardig**

De ChristenUnie-SGP ziet het als taak van de gemeente om ieder individu de kans te bieden op passende zorg en ondersteuning. Dat vraagt van de gemeente om een visie op aanbod per wijk en per type zorgvraag. Blijvend moet worden geïnvesteerd in voorzieningen die dichtbij en toegankelijk zijn: Centra

voor Jeugd & Gezin, Centra voor Ouderen, wijkcentra en voorzieningen als de Burenhulpcentrale en de Boodschappen Begeleidingsdienst. Een goed functionerend aanmeldpunt, zoals Den Haag Opmaat om het aanbod zo optimaal mogelijk toegankelijk te maken, is een minimale vereiste. En de inzet van zorgconsulenten in de wijk wordt krachtig voortgezet, waarmee het bestrijden van vernippering en het tot stand brengen van één plan en één centraal aanspreekpunt per zorgvrager prioriteit krijgt. Daarnaast moet er ruimte blijven voor pluriforme, specialistische zorg op gemeentelijk of regionaal niveau.

❖ **Ouderen helpen om zolang mogelijk te blijven wonen en participeren in hun eigen wijk**

De ouderen van nu hebben onze samenleving opgebouwd en verdienen een respectvolle benadering. Ouderen moeten kunnen blijven wonen in de wijk waar zij altijd hebben gewoond, op goede locaties met een buurtwinkel, verpleegkundige zorg en apotheek binnen handbereik. Waar volledig zelfstandig wonen niet meer lukt, moet goede zorg en ondersteuning worden geboden. De ChristenUnie-SGP wil dat wordt geïnvesteerd in levensloopbestendige woningen, toegankelijke dienstverlening en voldoende goede zorgvoorzieningen in de eigen buurt. Ouderen blijven steeds langer vitaal en hebben de samenleving veel te bieden, bijvoorbeeld als vrijwilliger. Door de betrokkenheid van ouderen te vergroten en de organisatie van gezamenlijke buurtactiviteiten te stimuleren wil de ChristenUnie-SGP de rol van ouderen in de Haagse samenleving vergroten. Ook de beschikbaarheid van voldoende sport- en recreatievoorzieningen voor ouderen is van groot belang. Helaas is vereenzaming een groot probleem in onze geïndividualiseerde samenleving. Daarom wil de ChristenUnie-SGP contacten tussen generaties stimuleren door onder meer buddyprojecten en maatschappelijke stages en samenwerking met organisaties met projecten om vereenzaming te verminderen.

❖ **Ondernemers en organisaties: samen betrokken**

Organisaties als kerken en verenigingen hebben een belangrijke taak in de samenleving. Zij kunnen mensen een plek geven waar zij zich thuis voelen, waar zij 'gezien' worden. De ChristenUnie-SGP ziet kansen voor dergelijke organisaties in het signaleren van problemen en hiaten in de zorg. Samenwerking met charitatieve instellingen als voedselbanken, STEK en laagdrempelige buurtzorg ziet de ChristenUnie-SGP als belangrijke taak voor organisaties in de zorg. Ook ondernemers hebben een waardevolle functie: met hun expertise en middelen kunnen zij een aanvullende rol vervullen ten opzichte van de gemeente; bijvoorbeeld bij het aanbieden van arbeidsplekken en innovatieve samenwerkingsverbanden. De ChristenUnie-SGP vindt dat de gemeente maatschappelijke organisaties en ondernemers als belangrijke partners in het debat en bij de uitvoering van de zorg moet opzoeken.

❖ **Mantelzorgers en vrijwilligers: reële verwachtingen**

Met alle ontwikkelingen wordt een steeds groter beroep gedaan op de eigen kracht van de cliënt, en de personen die om de cliënt heen staan. De ChristenUnie-SGP is er een warm voorstander van dat mensen in de samenleving voor hun vrienden of familieleden zorgen. Tegelijk dienen de verwachtingen reëel te zijn. Niet elke cliënt heeft een gezond, voldoende groot netwerk om zich heen. Er is bovendien een grens aan de zorg die door mantelzorgers en vrijwilligers kan worden uitgevoerd. Om continuïteit en draagkracht te waarborgen is het van belang dat waar nodig professionele hulpverleners ingezet kunnen worden om de cliënt en zijn netwerk te ontlasten. Voor mantelzorgers heeft de gemeente de nodige faciliteiten in het leven geroepen. Deze moeten door de gemeente nog wel actiever onder de aandacht van de 80.000 mantelzorgers, die Den Haag rijk is, worden gebracht.

❖ **Anticiperen op nieuwe vormen van armoede als gevolg van de economische crisis**

Armoede neemt snel toe in Den Haag. Met de Schilderswijk heeft Den Haag de armste wijk van Nederland binnen haar gemeentegrenzen. De ChristenUnie-SGP wil verschillende fronten tegen armoede creëren. Enerzijds door mensen snel te begeleiden naar - indien men daar recht op heeft - een uitkering, schuldhulpverlening en budgetcursussen om verdere escalatie te voorkomen. Anderzijds door het aanbieden van hulpverleningstrajecten aan mensen die door betalingsachterstand hun huis dreigen te verliezen. In buurtcentra zal voorlichting en professionele ondersteuning moeten worden aangeboden aan risicogroepen. De ChristenUnie-SGP wil de Ooievaarspas blijven ondersteunen als laagdrempelige toegang voor risicogroepen tot alledaagse voorzieningen.

❖ **Geef schulden geen kans: gezamenlijke schuldhulpverlening door professionals en vrijwilligers**

Steeds meer mensen hebben te maken met schulden. Door de economische neergang van de afgelopen

jaren hebben niet alleen sociaal kwetsbare mensen, maar bijvoorbeeld ook middenstanders, zzp-ers en jonge werklozen met een eigen huis dat 'onder water' staat met grote schulden te maken. Daarnaast hebben steeds meer jongeren en ouderen een schuldenprobleem. De gemeente speelt een belangrijke rol in de schuldhulpverlening. De ChristenUnie-SGP vindt dit een belangrijk onderwerp en is blij met maatschappelijke initiatieven, zoals SchuldHulpMaatje, een initiatief van kerken en kerkelijke organisaties, In Den Haag is het project SchuldHulpMaatje gestart in Inloophuis de Paardenberg in de wijk Transvaal, tevens een uitdeelpunt van de voedselbank. De gemeente dient dit soort initiatieven tegemoet te komen, door enerzijds kaders en toerusting te bieden en tegelijk vrijwilligers niet in de mal van de gemeentelijke schuldhulpverlening te stoppen, maar ruimte te bieden aan samenwerking tussen professionals en vrijwilligers.

Schuldhulpverlening moet niet alleen beschikbaar zijn voor de ergste gevallen, maar ook voor hen die er zagezegd niet slecht genoeg aan toe zijn voor geïndiceerde hulpverlening. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties kunnen hier een belangrijke rol in vervullen.

❖ **Dak- en thuislozen: structurele aanpak**

Den Haag kent, ondanks de inzet van *Den Haag onder dak*, nog steeds een groot aantal dak- en thuislozen. De ChristenUnie-SGP is voorstander van de aanpak Housing First, waarbij dak- en thuislozen eerst een dak boven hun hoofd krijgen, waardoor rust ontstaat. In tweede instantie komt dan ambulante begeleiding. Deze aanpak wordt in Den Haag op beperkte schaal, met succes, toegepast. Uitbreiding daarvan is gewenst.

Verder wil de ChristenUnie-SGP dat het mooie werk van de Stichting Straatpastoraat onder dak- en thuislozen wordt gecontinueerd. Daarvoor is nodig dat de beperkte gemeentelijke bijdrage aan deze stichting blijft bestaan.

Recht doen aan mensen, aanpak van mensenhandel en prostitutie

Een wereld zonder mensenhandel en prostitutie, dat is het ideaal van de ChristenUnie-SGP. Elk individu is een waardevol schepsel en mag nooit gereduceerd worden tot koopwaar. Daarom strijden wij tegen dit onrecht en zoeken daarbij de samenwerking met andere partijen en organisaties. Het liefst zou de ChristenUnie-SGP prostitutie weer willen verbieden, omdat in het afgelopen decennium duidelijk gebleken is dat de legalisering geen verbetering van de positie van de vrouwen in de straat heeft opgeleverd. Integendeel, het werkt meer mensenhandel en criminaliteit in de hand. Bovendien geeft de overheid met legalisering een verkeerd signaal af aan de samenleving met betrekking tot de seksuele moraal.

Den Haag is voor velen misschien een nette stad, maar op het gebied van prostitutie geldt dit beslist niet. Den Haag loopt achter de feiten aan. Zelfs Amsterdam heeft Den Haag ingehaald met een steviger aanpak van de prostitutie, zoals de verhoging van de minimumleeftijd van prostituees naar 21 jaar. Uitstappen uit de prostitutie is de afgelopen jaren door bezuinigingen op uitstapprogramma's helaas moeilijker geworden. Als blijkt dat een vrouw slachtoffer van mensenhandel is of als anderen dit vermoeden aan de politie doorgeven, wordt de werkvergunning voor de betreffende vrouw ingetrokken. Hiermee zendt de Haagse politie het signaal uit dat zij geen ruimte biedt aan mensenhandel, hetgeen de ChristenUnie-SGP natuurlijk toejuicht. In de praktijk werkt deze methode echter niet en is er sprake van het waterbedeffect: de vrouwen verdwijnen uit Den Haag maar worden door hun pooier in een andere stad te werk gesteld. Deze methode werkt alleen als dit op nationaal niveau op dezelfde wijze wordt aangepakt, hetgeen nu nog niet het geval is. Met deze aanpak is en blijft de vrouw de dupe terwijl de mensenhandelaar - de crimineel - vrij zijn gang kan blijven gaan. Onacceptabel!

De ChristenUnie-SGP zet met een stevig en samenhangend pakket maatregelen er op in dat we de naam stad van vrede en recht gaan waarmaken. Daarbij gaat het ons om de volgende doelen:

- ❖ Voor een menswaardig bestaan en dus opkomen voor vrouwen in een underdogpositie en hen de mogelijkheid bieden hun plek in de maatschappij weer in te nemen, zodat ze - zoals vaak het geval is - niet langer een dubbelleven hoeven te leiden.
- ❖ Voor een stevige en samenhangende aanpak van uitbuiting, mensenhandel en criminaliteit.

Recht doen aan mensen, aanpak van mensenhandel en prostitutie (vervolg)

Concrete voorstellen

- ❖ Er komt een ruim aanbod van toegankelijke uitstapprogramma's om prostituees die in Den Haag werken een duurzame uitweg te bieden uit de (gedwongen) prostitutie. Zo kunnen zij een waardevolle bijdrage aan de maatschappij leveren en trots zijn op zichzelf. Daar trekt de ChristenUnie-SGP extra geld voor uit.
- ❖ Wij willen de minimumleeftijd voor prostituees én prostituanten verhogen naar 21 jaar. Zo voorkomen we dat jongeren al vroeg in aanraking komen met prostitutie en een verkeerd beeld krijgen van seksualiteit.
- ❖ De gemeente maakt serieus werk van het voorkomen van prostitutie. Respect voor elkaar en voor het geschenk van seksualiteit staan centraal. Zo wordt voorkomen dat in de straat jongens onder de achttien jaar op respectloze wijze prostituees en andere meisjes en vrouwen benaderen en hun vrouwbeeld verkeerd beïnvloed wordt. Praktijken van loverboys moeten per wijk in kaart worden gebracht. Doelgerichte voorlichting hierover aan ouders en op scholen is essentieel, zodat jonge meisjes zich hiertegen beter kunnen wapenen en jongens geen pooier worden. Ook moeten er goede opvangvoorzieningen komen van slachtoffers van loverboys.
- ❖ Er komt, naar Utrechts voorbeeld, een registratieplicht voor prostituees. Je mag niet in de prostitutie werken als je niet eerst geregistreerd bent bij de GGD. Voor die registratie vindt een uitgebreid gesprek plaats met de prostituee, één op één. Zo kan er vroegtijdig contact worden gelegd met prostituees, worden ingegrepen bij signalen van mensenhandel en gericht voorlichting worden gegeven over de risico's, gezondheidszorg en hulpverlening. Wel moet er op worden gelet dat de identiteit van de betrokkene niet openbaar wordt.
- ❖ Het is hoog tijd de raamprostitutie in de Doubletstraat en de Geleenstraat te beëindigen. Sowieso moet als eerste stap het aantal vergunningen omlaag.
- ❖ De ChristenUnie-SGP is voor een pooierverbod. Met dit verbod kunnen politie en justitie criminele activiteiten in de prostitutiebranche makkelijker verstoren, zonder dat er grote, tijdrovende onderzoeken nodig zijn.
- ❖ Tegen de georganiseerde misdaad is een georganiseerde overheid nodig. De Gemeente Den Haag zoekt actief de samenwerking met andere gemeenten en hulpverleners in de strijd tegen mensenhandel en prostitutie en voor het invoeren van een registratieplicht. De wet BIBOB biedt goede mogelijkheden om op te treden tegen malafide prostitutiebedrijven. De capaciteit voor het bestrijden van mensenhandel en prostitutie bij politie en recherche wordt vergroot. Ook pakt de politie prostitutie in het illegale circuit, zoals thuisprostitutie, aan.
- ❖ De ChristenUnie-SGP zoekt de samenwerking met bondgenoten in de strijd tegen mensenhandel en prostitutie. Daarbij is het van groot belang dat preventie, opvang, hulpverlening, opsporing en vervolging goed op elkaar aansluiten en de verschillende partners goed samenwerken. Er wordt samengewerkt in het Netwerk Mensenhandel Regio Den Haag. De inbreng van organisaties als Stichting de Haven is van groot belang om het beleid en de praktijk op elkaar te laten aansluiten.
- ❖ Om prostitutie te ontmoedigen komt er een uitsterfbeleid voor bestaande bordelen, worden leegstaande bordelen gesloten en wordt de vestiging van nieuwe bordelen voorkomen. De ChristenUnie-SGP pleit verder voor het strafbaar stellen van bezoekers van prostituees (het zogenaamde Zweedse model). Wanneer dit gerealiseerd zou worden, dient dat in Den Haag stevig te worden gehandhaafd.

3. Stad in bloei

Missie

Bij de inrichting van de samenleving gaan we uit van burgers en hun verbanden. Zij bepalen de kracht van de samenleving. Door gerichtheid op de ander doorbreken we de spiraal van individualisme, eenzaamheid en uitzichtloosheid. Een warm gezin, een betrokken kerk, een gastvrij buurtcentrum en een levendige wijk dragen bij aan een bloeiend Den Haag.

Voor elkaar

De samenleving anno 2014 is een netwerksamenleving. Er is veel dynamiek en er liggen overal kansen. Maar het is het succes van het individu dat centraal staat. Verantwoordelijkheid voor elkaar raakt gemakkelijk ondergesneeuwd. De helft van de Nederlanders voelt zich weleens eenzaam, en ruim een kwart beschouwt zichzelf als eenzaam. Daarmee is dit één van de meest schrijnende problemen van deze tijd.

De ChristenUnie-SGP streeft naar een hechte samenleving. Mensen die elkaar in allerlei verbanden ontmoeten en omzien naar elkaar. In deze contacten groeit onderlinge verbondenheid en respect en worden duurzame relaties opgebouwd. De ChristenUnie-SGP wil dit bevorderen door drempels weg te nemen die afhouden van het deelnemen aan het maatschappelijke leven. Kerken, buurtcentra, sportverenigingen en vrijwilligersorganisaties moeten alle ruimte krijgen om aan een sociaal Den Haag te werken. Voor een stad in bloei!

Actiepunten voor een stad in bloei

❖ Kerken zijn van levensbelang voor Den Haag

Onlangs publiceerde het CBS dat het kerkbezoek in de grote steden is toegenomen. Deze toename is met name te danken aan de opkomst van migrantenkerken. De ChristenUnie-SGP voelt zich sterk verbonden met de verschillende kerkelijke gemeenschappen in Den Haag. Kerken hebben ook een maatschappelijke en sociale functie in de samenleving. Het is een plek voor ontmoeting en onderlinge betrokkenheid. Kerken spelen een belangrijke rol in het onderkennen en opvangen van sociale, relationele en financiële problemen. Uit een Haags onderzoek blijkt dat alleen al de migrantenkerken de gemeente jaarlijks 17,5 miljoen euro aan welzijnswerk besparen.

De ChristenUnie-SGP wil deze waardevolle rol van de kerken blijvend aandacht en erkenning geven in de Haagse politiek. Daarnaast moeten kerken gefaciliteerd worden in het verder uitbouwen van hun centrale positie in de samenleving. Dit kan door een duidelijk aanspreekpunt te creëren, een helder beleid te voeren inzake subsidies en door het ondersteunen van netwerken van migrantenkerken, zoals Stichting Migranten Organisaties. Verder zou het goed zijn als het gemeentebestuur periodiek overleg voert met vertegenwoordigers van zowel de gevestigde kerken als van de migrantenkerken.

De ChristenUnie-SGP is voor de multiculturele en migrantenkerken een spreekbuis in de Haagse raad. Momenteel is er een sterke dynamiek in opkomende (huis)gemeenten. Zij spelen een belangrijke rol in de integratie en het op weg helpen van migranten in de stad. Er is echter een groot gebrek aan geschikte en betaalbare locaties om samenkomsten te houden. Ondanks de nota 'Ruimte voor gebed' is de nood nog steeds hoog. De ChristenUnie-SGP vindt dit niet acceptabel en zal zich de komende vier jaar inspannen om hier verandering in te brengen.

❖ Sport: gezond investeren in een gezonde samenleving

Sport is een belangrijke bouwsteen voor de samenleving. Den Haag kent 200.000 sporters en 15.000 vrijwilligers die dit ondersteunen. De sportvereniging is een plek waar mensen elkaar ontmoeten, maatschappelijke en culturele tegenstellingen worden genivelleerd en onderling respect wordt opgebouwd. De gemeente Den Haag kent een actief beleid om sportverenigingen te ondersteunen en sport te stimuleren onder alle inwoners van de stad.

Voor de ChristenUnie-SGP ligt het zwaartepunt op het stimuleren van breedtesport. Dit begint bij een goede spreiding, regelmatig onderhoud en het optimaal benutten van de huidige sportaccommodaties. Door samenwerking te ondersteunen tussen verschillende sportorganisaties, scholen en buurtverenigingen kunnen drempels worden weggenomen om te sporten en kan het huidige ledenbestand worden vastgehouden. Mooie voorbeelden zijn de Haagse sporttuinen, waarin scholen en welzijnsorganisaties samenwerken om kinderen een veilige plek te geven om te sporten. Het stimuleren van samen sporten

door de Cruyff en Krajicek foundation, maar ook de projecten zelf vinden wij voor onze stad van onschatbare waarde, zij verdienen steun. En, geen kind zou de basisschool mogen verlaten zonder een zwem- en fietsdiploma.

❖ **Subsidie: niet bureaucratisch, wel kwaliteitstoets**

De subsidieverstrekking aan welzijns- en vrijwilligerswerk moet minder bureaucratisch: er zijn bij de gemeente Den Haag teveel verschillende regelingen met eigen procedures. Dit kost zowel voor de organisaties als voor de gemeente veel tijd en geld.

Juist het (tijdelijk) subsidiëren van kansrijke (burger-)initiatieven rond participatie (bv. maatjesprojecten of 'Litte Free Libraries') en ondersteuning van mantelzorgers is in deze tijd relevant en belangrijk.

Subsidietrajecten moeten ook voor burgers haalbaar zijn. De ChristenUnie-SGP pleit voor ambtenaren die midden in de samenleving staan en met eigen ogen zien of de projecten functioneren. Kwaliteitscriterium hierbij is niet de grootte van een organisatie, wel: de bereidheid om met andere maatschappelijke organisaties samen te werken, aandacht voor structurele vrijwilligersbegeleiding en kennisbevordering en een goede financiële onderbouwing. Christelijke of andere identiteitsgebonden projecten kunnen hier net zoveel aanspraak op maken als andere initiatieven. De ChristenUnie-SGP wil een kaart van Den Haag met daarop per stadsdeel een goed overzicht van de projecten op het gebied van welzijns- en vrijwilligerswerk, zodat de dubbelingen en de gaten zichtbaar worden. Pas dan is de gemeente volwaardig gesprekspartner en in staat om subsidie rechtvaardig te verdelen.

❖ **Buurt- en wijkcentra: meer dan bingo!**

De ChristenUnie-SGP is een partij die sterk inzet op onderlinge maatschappelijke betrokkenheid. Buurt- en wijkcentra zouden belangrijke plekken moeten zijn waar mensen elkaar ontmoeten en elkaar ondersteunen. De mogelijkheden hiervan worden veel te weinig benut, en de financiering wordt inefficiënt gebruikt. Goedlopende projecten moeten worden beloond en nieuwe initiatieven aangemoedigd. Maar voor buurt- en wijkcentra die hun functie niet waarmaken, is er met het 'buurthuis van de toekomst' een beter alternatief. Vanuit de gedachte dat je hulp en informatie moet aanbieden waar mensen samen komen wil de ChristenUnie-SGP de goed functionerende buurt- en wijkcentra optimaler gaan benutten en het aantal 'buurthuizen van de toekomst' verder gaan uitbreiden als knooppunten voor activiteiten, hulpverleningsprojecten, maatschappelijke cursussen, inspraakavonden en informatievoorziening.

❖ **Vrijwilligerswerk: breng vraag en aanbod samen**

Vrijwilligerswerk is het cement van de samenleving. Vrijwilligers zijn daarom onmisbaar in Den Haag. Zonder vrijwilligers zouden veel verenigingen, stichtingen, sportverenigingen en buurthuizen niet kunnen bestaan. En zonder de vrijwillige hulp van vrienden en burens zouden veel mensen met een beperking niet thuis kunnen blijven wonen. De ChristenUnie-SGP is blij met allerlei vrijwilligersinitiatieven om bijvoorbeeld eenzaamheid onder met name ouderen tegen te gaan, zoals het project Eetmaatje. Deze initiatieven helpen onder andere bij de bewustwording. Uiteindelijk gaat het erom dat we als inwoners van Den Haag naar elkaar omzien. De ChristenUnie-SGP is er van overtuigd dat nog veel meer inwoners van Den Haag bereid zijn om andere mensen te helpen. Vaak weet men alleen niet waar daadwerkelijk hulp geboden kan worden. PEP, Den Haag Cares en Stichting Present zijn voorbeelden van intermediairs die op professionele wijze het aanbod van vrijwilligers koppelen aan hulpzoekenden. De gemeente Den Haag heeft een sleutelpositie in het stimuleren van vrijwillige inzet door het faciliteren van professionele vrijwilligersmakelaars en vrijwilligersorganisaties. Vrijwilligerswerk stimuleer je niet met geldverslindende promotieprojecten, maar alleen via het netwerk en professionaliteit van deze organisaties. Afgezien hiervan wordt het ingezette vrijwilligersbeleid krachtig voortgezet, zodat het aantal Hagenaars dat vrijwilligerswerk doet de komende jaren verder stijgt.

Kunst: de muze van Den Haag

Den Haag is een stad met een rijke culturele historie. Dit komt tot uiting in het straatbeeld, in een rijke verscheidenheid aan musea en in de grote schrijvers en kunstenaars die de stad heeft gekend. Terecht wordt met dit erfgoed zuinig omgegaan. De ChristenUnie-SGP is een groot voorstander van het "beleefbaar" maken van de Haagse geschiedenis.

Den Haag kent op het gebied van kunst en cultuur een breed scala van activiteiten, uitingen en verworvenheden. Van wijktheater tot Koninklijke Schouwburg, van hoogstaande musea in de beeldende kunst tot dansgezelschappen en koren. Bovendien worden in Den Haag regelmatig muzikale en culturele

festivals gehouden die een gevarieerd publiek aanspreken. Maar de ChristenUnie-SGP vindt de bouw van een nieuw dans- en muziekcentrum - het Spuiforum of ook wel: het cultuurpaleis - op de huidige plek van het Lucent Danstheater en de Dr. Anton Philipszaal weggegooid geld. Natuurlijk zijn op termijn verbeteringen in de huisvesting nodig, met name voor het Haagse conservatorium, maar in deze jaren van financiële krapte, kan de gemeente wel nuttiger dingen doen met het haar ter beschikking staande belastinggeld voor de stad.

Openbare kunst mag prikkelen tot nadenken, en uitnodigen tot gesprek, maar niet slechts afschuw of ergernis opwekken. De Haagse organisatie die deze kunst aanschaf, *Stroom*, moet in de toekomst deze grenzen beter bewaken.

Kunstbeleving bindt mensen samen, maar ook zelf kunst beoefenen verbindt mensen. De gemeente dient daarom ruim baan te geven voor zowel amateur- als professionele kunstbeoefening. Kunst is een spiegel voor de samenleving. Ze stimuleert culturreflectie en debat. Het is goed dat ook jonge en vernieuwende kunstenaars in Den Haag een kans krijgen.

Deel II) Duurzaam en sterk

Een centraal begrip bij de ChristenUnie-SGP is verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid voor mensen en de inrichting van de samenleving, maar ook verantwoordelijkheid voor natuur en milieu. Wij zijn beheerders van Gods schepping, niet de verbruikers ervan. De ChristenUnie-SGP zet zich daarom in voor de schepping, niet omdat ze maakbaar is, maar omdat ze kwetsbaar is.

De ChristenUnie-SGP hecht bijzondere waarde aan een duurzame leefomgeving. Wij willen als goede rentmeesters op een verantwoordelijke en dus duurzame manier omgaan met de schepping. Dat bepaalt onze keuzes op terreinen als natuur, energie en klimaat, maar ook op het gebied van wonen, mobiliteit en economie.

De ChristenUnie-SGP gaat voor een duurzaam en sterk Den Haag. Dat wordt uitgewerkt in drie hoofdstukken:

- ❖ Plezierig wonen in een duurzaam Den Haag
- ❖ Beter bereikbaar: mobiliteit in Den Haag
- ❖ Werken in een sterke stad

4. Plezierig wonen in een duurzame stad

Missie

In Den Haag is het naast veilig en plezierig ook betaalbaar wonen. De schaarse ruimte wordt zorgvuldig gebruikt. Er wordt zuinig omgegaan met het, veelal karakteristieke en monumentale, groen. En Den Haag wordt een duurzame stad waar het ook voor onze kinderen en kleinkinderen nog goed wonen is.

Wonen in de groene stad Den Haag met Scheveningen aan zee

Bouwen aan een stad als Den Haag is uitdagend. De ChristenUnie-SGP vraagt daarbij aandacht voor kwaliteit. Door te investeren in binnenstedelijk bouwen met behoud en versterking van het groene karakter van Den Haag. Door extra aandacht te geven aan de parken en pleinen als belangrijke ontmoetingspunten van de stad, aan meervoudig ruimtegebruik, duurzaam bouwen en levensloopbestendig wonen. Door te bouwen voor de vraag. Daarbij wil de ChristenUnie-SGP zich richten op het gezin; houdt het gezin in Den Haag. Maar ook de groeiende groep eenpersoonshuishoudens wordt door de ChristenUnie-SGP niet overgeslagen. Bouwen doen we in Den Haag met draagvlak, waarbij er echt geluisterd wordt naar wat bewoners willen. Dus geen nieuwe hoogbouw aan de kust, maar bouwen op maat en met menselijke maat.

Wonen in een duurzaam Den Haag

Den Haag verduurzamen is een opgave voor inwoners, bedrijven en gemeente samen. Een groene stad, energiezuinig, met schoon oppervlaktewater, schone lucht en schone energie vraagt de komende jaren veel inzet van ons allemaal.

Actiepunten om plezierig te kunnen wonen in een duurzaam Den Haag

❖ **Woningbouw: niet de kwantiteit telt, maar de kwaliteit**

De tijd van grote groei-doelstellingen voor Den Haag ligt achter ons. De ChristenUnie-SGP wil bouwen naar behoefte en op maat. Voor gezinnen en alleenstaanden, voor ouderen en jongeren, voor armen en voor rijken.

❖ **Houd het gezin in Den Haag; bouw betaalbare eengezinswoningen**

Hoewel minder dan een aantal jaar geleden, vertrekken er jaarlijks vele gezinnen meer uit Den Haag dan dat erbij komen. Eén belangrijke oorzaak is het ontbreken van voldoende betaalbare mogelijkheden voor gezinnen om door te kunnen stromen. De ChristenUnie-SGP wil dat er meer eengezinswoningen worden gebouwd en niet alleen op vinex-locaties. Zo moet in herstructureringswijken de bouw van betaalbare eengezinswoningen prioriteit krijgen.

❖ **Mooie woonomgeving, mooie openbare ruimte**

Iedereen in Den Haag verdient een mooie, kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, waar Hagenaars en Hagenezen elkaar in alle rust kunnen ontmoeten. Pleinen en straten dienen naast heel en veilig ook mooi te zijn en prettig om te verblijven. Als Den Haag verder groeit en verdicht, wordt de druk op de leefomgeving groter en is de kwaliteit van de openbare ruimte van levensbelang voor spelende kinderen, voor ontmoeting en voor een goed samenleven.

❖ **Bouw naar behoefte, juist nu ook voor senioren**

In herstructureringswijken moet natuurlijk niet alleen prioriteit worden gegeven aan eengezinswoningen. Ook de bouw van woningen voor senioren verdient aandacht, juist nu de verzorgingshuizen steeds meer verdwijnen door de stelselherziening in de AWBZ. Bouw seniorenwoningen met zorg dichtbij, zoals aanleunwoningen. Biedt wooncomfort in de eigen wijk. De ChristenUnie-SGP wil bevorderen dat mensen die dat willen in alle levensfasen in hun stadsdeel kunnen blijven wonen. Scheveningers in Scheveningen en Loosduiners in Loosduinen, etc. Bij toewijzing van woningen wordt daar rekening mee gehouden.

❖ **Vergunningsvrij bouwen voor particulieren**

De ChristenUnie-SGP is voor vergunningsvrij (ver)bouwen. Stel duidelijke kaders en regels in plaats van te werken met vergunningen. Bij grootschalige bouwplannen en ontwikkelingen wordt beoordeeld of het

past in de omgeving. Het ingezette beleid, waarmee welstandsvrij bouwen mogelijk is gemaakt, wordt verder uitgebouwd.

❖ **Terughoudend met hoogbouw**

Den Haag moet woekeren met de ruimte. De ChristenUnie-SGP wil dat Den Haag een groene stad blijft, een stad waar alle ruimte is voor gezinnen, dus meer eengezinswoningen. Op sommige plekken is hoogbouw dus nodig. Hoogbouw moet wat betreft de ChristenUnie-SGP zoveel mogelijk gesitueerd worden in de buurt van het Centraal station, de Beatrixlaan en de Binckhorst. Daarbuiten zijn we wat betreft de ChristenUnie-SGP uiterst terughoudend met hoogbouw. Hoogbouw moet passen in het karakter van een wijk; dus geen nieuwe hoge flats in een mooie jaren-30 wijk met portiekwoningen van 4 etages.

❖ **Voldoende sociale woningbouw, maar niet geforceerd**

De ChristenUnie-SGP hecht groot belang aan goede sociale woningbouw. Op dit moment is de sociale woningbouwvoorraad echter nog groter dan de doelgroep. Kleinschalige bouwprojecten waarin gebouwd wordt naar (onderzochte) behoefte is het antwoord op de crisis en de vraag in de woningmarkt. De sociale woningbouw moet - steeds beter - bereikbaar blijven voor de lage inkomens.

❖ **Stimulans woningmarkt**

Net als de gehele Nederlandse woningmarkt zit ook de Haagse woningmarkt in de problemen, met grote gevolgen voor de nationale en lokale economie. Ongeveer een kwart van de eigenaar-bewoners heeft momenteel een hypotheekschuld die hoger ligt dan de geschatte verkoopwaarde. Van jonge eigenaars staat ongeveer de helft van de hypotheek 'onder water'. Met name jonge eigenaars lopen dus risico, bijvoorbeeld als ze werkloos raken. En helemaal wanneer je de zorg hebt voor kinderen, is de situatie al snel precair. De gemeente stimuleert inventieve oplossingen, zoals (gedeeltelijke) verkoop van het huis aan de bank, die het doorverkoopt aan een woningcorporatie, die het huis vervolgens weer verhuurt aan de schuldenaars, waarmee voor hen de woonlasten dalen en een pijnlijke schuldsanering wordt voorkomen. Verder blijven de recent ingezette Haagse stimuleringsmaatregelen, zoals de starterslening, voorlopig van kracht.

Waar nodig worden verdere afspraken tussen de gemeente en woningcorporaties gemaakt om ooit begonnen herstructureringen van woonwijken te voltooien, zoals bijvoorbeeld is gebeurd met de Vestia-deal.

❖ **Transformatie leegstaande (kantoor)gebouwen**

De transformatie van leegstaande kantoren naar woningen en/of ruimtes voor startende en culturele ondernemers moet de komende raadsperiode prioriteit krijgen. Ook wordt met het oog op ander gebruik of een nieuwe bestemming actief overleg gevoerd met de Rijksgebouwendienst in verband met het afstoten van een aantal rijksgebouwen de komende jaren. Dit geldt ook voor kerkgenootschappen die, noodgedwongen door teruglopende ledenaantallen, de komende jaren een aantal kerkgebouwen zullen gaan afstoten, zoals de Protestantse Gemeente Den Haag en het bisdom Rotterdam. Met nieuwbouw van kantoorgebouwen dient uiterst terughoudend worden omgegaan.

❖ **Duurzaam ontwikkelen en bouwen in Den Haag**

Naast het geven van een nieuwe bestemming aan leegstaande kantoren is het van belang dat de gemeente convenanten sluit met belangrijke marktpartijen om alle bouwprojecten in Den Haag energiezuinig en met duurzame materialen uitgevoerd te krijgen. Er is namelijk nog een wereld te winnen als het gaat over duurzaam ontwikkelen en bouwen. Daarnaast is het van belang dat de groei en ontwikkeling van de stad niet ten koste gaat van het groen in stad; gezonde, volwassen bomen worden gespaard.

❖ **Meervoudig ruimtegebruik**

Den Haag is een compacte stad, waar de ruimte niet voor het oprapen ligt. En de open ruimte die we nog hebben in de stad, willen we graag behouden. Daarom zet de ChristenUnie-SGP in op meervoudig ruimtegebruik. Met name in wijken die op de schop gaan (herstructureringswijken) liggen er kansen om functies als wonen en groen te combineren met het bouwen van ondergrondse parkeergarages. Verder moet in bestemmingsplannen aandacht zijn voor wonen en werken op dezelfde plek. Een goed voorbeeld daarvan is de Menninckstraat.

❖ **Zorgvuldig omgaan met monumenten**

Den Haag is de stad van voorname paleizen en statige panden. Een prachtstad waar we zuinig op moeten zijn. Een goed monumentenbeleid is een must voor een stad als Den Haag. Wonen in een monument is een lust, maar kan ook als een last worden ervaren. Daarom moet de gemeente goede ondersteuning geven bij beheer en onderhoud.

Actiepunten voor een mooiere natuur en een beter milieu

❖ **Duurzaam gemeentelijk inkoopbeleid**

Het gemeentelijke inkoopbeleid moet de komende raadsperiode volledig duurzaam worden. Bij haar inkopen let de gemeente er ook op dat de producten fair en diervriendelijk zijn geproduceerd. Voorbeelden: papier voor de printers, koffie, soort hout bij vernieuwen van kades. Tevens wordt 'duurzaamheid' een belangrijk criterium in het gemeentelijke aanbestedingsbeleid.

❖ **Den Haag 100% FSC in 2015**

Het is wenselijk dat vanaf 2015 al het nieuwe bouw- en tuin(meubelen)hout en al het nieuwe blanco papier dat in Den Haag te koop wordt aangeboden of wordt gebruikt voorzien is van het FSC-logo. Daarmee wordt Den Haag de eerste 100% FSC gemeente ter wereld. Convenanten tussen de gemeente en het bedrijfsleven kunnen hierbij helpen.

❖ **Expliciet meewegen milieu en volksgezondheid bij gemeentebesluiten**

Het gemeentebestuur dient structureel en expliciet de belangen van milieu en volksgezondheid mee te wegen bij ieder besluit

❖ **Milieuvriendelijke inzameling van huisvuil**

Afvalscheiding is duidelijk niet in Den Haag uitgevonden. De inzameling van huisvuil kan veel milieuvriendelijker gebeuren. Gescheiden inzameling van GFT-afval, klein chemisch afval, plastic, papier en glas wordt actiever gestimuleerd. Er dienen meer ondergrondse containers te komen. Nu grondstoffen schaarser worden, moet alles op alles worden gezet om afgedankte spullen her te gebruiken en zo veel mogelijk bruikbare grondstoffen uit afval te krijgen.

❖ **Voor een beter dierenwelzijn en tegen overlast**

De ChristenUnie-SGP is blij met de stadsboerderijen die Den Haag rijk is. Vanwege de educatieve en recreatieve functie, maar zeker ook omdat er over het algemeen goed voor de dieren wordt gezorgd. De ChristenUnie-SGP wil de educatieve functie verder versterken.

De ChristenUnie-SGP is voor het opnemen van regels in de 'Dierenwelzijnsverordening', waardoor evenementen als circussen voortaan worden getoetst op aspecten van dierenwelzijn.

De overlast door meeuwen en duiven moet worden bestreden door een mix van maatregelen: van het inschakelen van een valkenier en het verwisselen van echte eieren door nepexemplaren tot het gebruiken van sterke gele vuilniszakken en het plaatsen van meer ondergrondse containers. Daarnaast moet door betere handhaving worden voorkomen dat vuilnis voortijdig op straat belandt. Voorkomen moet worden dat voedsel op straat belandt. Dit vergt een goede aanpak waarbij goed overleg minstens zo belangrijk is als strakke regels en handhaving.

❖ **Plant bomen, onderhoud het groen, behoud volkstuinen en geef stadslandbouw de ruimte**

Groen in de wijk draagt bij aan het woongenot. De ChristenUnie-SGP vindt dat aan het groenonderhoud in de wijken hoge eisen moeten worden gesteld. Regelmatig onderhoud verlevendigt het straatbeeld en verbetert het woonklimaat. Het kappen en rooien kan onder andere door ziekte of overlast noodzakelijk zijn, maar de ChristenUnie-SGP is dan wel voor een herplantingsplicht in dezelfde omgeving. Geef de mensen in de wijk een kans om met behulp van een gemeentelijk 'leefbaarheidsbudget' het stadsbeeld groener te maken. En geef stadslandbouw de ruimte, door bijvoorbeeld langdurig braakliggende terreinen daarvoor ter beschikking te stellen.

❖ **Klimaatbestendige inrichting en verstandig waterbeheer**

De klimaatverandering stelt Den Haag voor uitdagingen. Het stedelijk watersysteem moet robuuster worden. Klimaatverandering kan leiden tot grote neerslaghoeveelheden in korte tijd. Om pieksituaties in

de waterafvoer te voorkomen, is het vasthouden en vertragen van hemelwaterafvoer, waterberging, vereist. Bewoners kunnen hun bijdrage leveren door hun tuinen niet al te zeer te verharderen. De ChristenUnie-SGP is voorstander van het afkoppelen van het schone regenwater van het riool. Bij reconstructies van wegen en nieuwbouw kan deze afkoppeling worden gerealiseerd. Verder moet de gemeente om een efficiënter water- en rioolbeheer te krijgen, nadrukkelijker de samenwerking zoeken met het Hoogheemraadschap van Delfland (een geïntegreerde aanpak voor de hele waterketen).

❖ **Strijd voor een goede luchtkwaliteit**

De luchtkwaliteit is de afgelopen verbeterd, maar is op veel plekken nog lang niet goed. Terwijl een slechte luchtkwaliteit een gevaar voor de volksgezondheid is. De afgelopen jaren heeft de gemeente al veel gedaan om de luchtkwaliteit te verbeteren, maar er is meer nodig. Bij bouwplannen moet nadrukkelijk worden gekeken naar luchtkwaliteit. Een beter fietsbeleid, waardoor de fiets aantrekkelijker wordt ten opzichte van de auto. Brom- en snorfietsen zijn vaak vervelend voor de verkeersveiligheid en luchtkwaliteit. Handhaving op emissies en een aantrekkelijke infrastructuur voor E-bikes en E-scooters is een must. Schone bussen en een schoon eigen wagenpark (dat geldt ook voor de auto's van ons college!). Ook het autoluw maken van de binnenstad draagt daar bij aan een betere luchtkwaliteit, maar niet in de omgeving van de zogenaamde Centrumring. Om de luchtkwaliteit te verbeteren moet het autoverkeer niet worden verplaatst, maar worden verminderd door goede fietsvoorzieningen en een aantrekkelijk openbaar vervoer (meer hierover in hoofdstuk 5).

❖ **Duurzaam, zuinig & schoon: de gemeente geeft effectief het voorbeeld**

De gemeente zal zelf het goede voorbeeld moeten geven: gebruik van duurzame energie (zon en wind), minimaal 2% energiebesparing per jaar, een schoon en zuinig wagenpark. De gemeente stelt zich actief op richting winkels en bedrijven om energie te besparen. Daarnaast moet de gemeente Den Haag als aandeelhouder van Eneco zich actief inzetten voor een grotere productie en levering van groene energie. En de gemeente maakt afspraken met woningcorporaties over energiebesparing.

❖ **Tegen voedselverspilling, meer voedsel voor de Voedselbank Haaglanden**

Terwijl 70.000 gezinnen in ons land afhankelijk zijn van de voedselbanken, belandt iedere dag weer prima voedsel in de afvalcontainer, zowel bij consumenten, maar vooral ook bij supermarkten. Dat is ons een doorn in het oog. Het verspillen van voedsel komt niet alleen door slordigheid en onzorgvuldigheid, maar komt voor een deel ook doordat het verschil tussen het THT-label (ten minste houdbaar tot) en het TGT-label (te gebruiken tot) niet voor iedereen helder is en niet eenduidig wordt toegepast. De ChristenUnie heeft landelijk het initiatief genomen voor aanpassing van de regelgeving om voedselverspilling door supermarkten te verminderen (Good Samaritan Law). Mede hierdoor moet het mogelijk zijn om overgebleven voedsel dat nog goed gegeten kan worden, bij de voedselbank te brengen. Sowieso sporen we consumenten, supermarkten en horecabedrijven aan zorgvuldig met voedsel om te gaan en goed voedsel dat over is aan te bieden aan de voedselbank.

5. Beter bereikbaar: mobiliteit in Den Haag

Missie

Schoon, zuinig, vlot en veilig van A naar B(estemming). Den Haag beter bereikbaar maken, maar niet ten koste van de leefbaarheid en het milieu.

Visie

Mobiliteit is een groot goed met vervuiling en lawaai als schaduwzijde. Het is belangrijk een goede balans te vinden en de (auto)mobiliteitsstromen enigszins te beheersen. Voor de ChristenUnie-SGP zijn veiligheid, milieu en leefbaarheid erg belangrijke thema's bij mobiliteit.

De uitdagingen op het gebied van mobiliteit zijn groot. Om plezierig te kunnen wonen is het belangrijk dat je huis en je werk goed bereikbaar zijn en dat je vlot en veilig van je huis naar je werk kunt, en weer terug. Een robuust en samenhangend mobiliteitssysteem zijn daarvoor een vereiste. En zeker voor een stad als Den Haag, waar gewoekerd moet worden met de ruimte en waar problemen zijn met de luchtkwaliteit, is het van groot belang dat het openbaar vervoer goed is en het gebruik van de fiets wordt gestimuleerd.

Actiepunten voor een beter bereikbaar Den Haag

❖ Van een *ad hoc* naar een goed en samenhangend parkeerbeleid

Een samenhangende benadering van parkeerproblemen is broodnodig. De afgelopen jaren is in Regentesse/Valkenboskwartier, Heesterbuurt, Vruchtenbuurt en Bloemenbuurt en in delen van Escamp en Scheveningen betaald parkeren ingevoerd. Hoewel er voor bewoners ook positieve effecten aan betaald parkeren verbonden zijn - meestal een parkeerplek dichtbij huis - is de ChristenUnie-SGP altijd kritisch geweest op de manier waarop het college betaald parkeren over de stad heeft uitgerold. Veel auto's zijn als een soort boeggolf van wijken waar betaald parkeren werd ingevoerd naar wijken waar het nog gratis parkeren was gerold, waarna er in die wijk als oplossing voor het parkeerprobleem weer betaald parkeren werd ingevoerd. De gang van zaken in Vruchtenbuurt en Bloemenbuurt is hier een voorbeeld van. Een samenhangend verkeers- en parkeerplan ontbrak en moet er dus snel komen. Uitgangspunten voor ChristenUnie-SGP daarbij zijn om daar waar mogelijk de parkeercapaciteit uit te breiden, zonder waardevol groen aan te tasten (of nog beter: extra parkeerplekken erbij, dan ook extra bomen erbij); en om terughoudend om te gaan met de invoering van betaald parkeren. Ook wil de ChristenUnie-SGP dat de gemeente positief meedenkt met bijvoorbeeld kerken wanneer betaald parkeren wordt ingevoerd. Bij de invoering van betaald parkeren wordt rekening gehouden met reguliere kerkdiensten. Ook is het aan de gemeente om bij invoering van betaald parkeren met oplossingen te komen voor verenigingen, koren, sportaccomodaties en instellingen als Muzee Scheveningen. Bijzondere aandacht dient de gemeente te besteden aan de nadelen van betaald parkeren voor mantelzorgers en bezoekers van bewoners. Daarnaast dient de gemeente in te spelen op nieuwe trends, zoals 'autodelen'. Vaak wonen de 'autodelers' in verschillende wijken, maar is de parkeervergunning slechts geldig in één van de wijken. Dit kan en moet de gemeente eenvoudig oplossen, zonder deze autodelers op extra kosten te jagen.

Daar waar betaald parkeren een feit is en een parkeervergunning nodig is, moet de gemeente een rechtvaardig vergunningenbeleid voeren: eerste vergunning en bezoekersvergunning goedkoop; tweede vergunning aanmerkelijk duurder.

Om de parkeerdruk in de wijken te verminderen kunnen ondergrondse parkeergarages voor bewoners onder pleinen als het Van St. Aldegondeplein, Dr. de Vissersplein en Plein 1813 een oplossing op langere termijn zijn. Verder stelt de ChristenUnie-SGP voor dat daar waar buurten en wijken op de schop gaan, de mogelijkheid van een wijkparkeergarage wordt verkend (bijv in de vorm van ondergronds parkeren).

De ChristenUnie-SGP wil af van het betaald parkeren rond het winkelcentrum Ypenburg. Hierdoor trekt het winkelend publiek naar omliggende plaatsen. Om te lang parkeren tegen te gaan, is introductie van de parkeerschijf een vriendelijker en beter instrument.

❖ Ruimte voor de fiets

Naast onvoldoende parkeerruimte voor auto's kent Den Haag ook het probleem van onvoldoende parkeerplaatsen voor de fiets, scooters en motoren. Deze worden nu vaak op de stoep geplaatst, waardoor minder validen en ouders met een kinderwagen niet altijd vrije doorgang hebben. De gemeente moet

meer investeren in goede parkeervoorzieningen voor (bak)fietsen, scooters en motoren. Om de groei van het fietsgebruik te bevorderen zijn meer fietsenstallingen nodig, zowel bewaakt als onbewaakt; bijvoorbeeld in het centrum en bij de treinstations. Ook het aantal fietsbeugels bij tram- en bushaltes moet worden uitgebreid. Hiermee kan worden voorkomen dat ook daar fietsen in het wilde weg worden gestald.

❖ **Ruimte voor de fietser**

Fietsen is gezond, goed voor het milieu en in de stad vaak ook sneller dan met de auto. De ChristenUnie-SGP wil het fietsgebruik verder bevorderen, onder andere door de aanleg van 'fietsnelwegen' en vrijliggende fietspaden, maar vooral ook door goed onderhoud. Daarom wordt met voorrang achterstallig onderhoud aan fietspaden weggewerkt.

Verbeter fietspaden en fietsroutes, bijvoorbeeld de Rijswijkse weg. Die heeft een parallelweg waar gefietst kan worden, maar het grote aantal stoplichten en de vele hobbels maken het fietsen er niet plezieriger op. Naast investeren en onderhoud is dus een betere afstelling van verkeerslichtinstallaties nodig met voorrang voor niet alleen OV, maar ook voor fietsers. En bij slecht weer dient er gestrooid te worden. Denk in termen van routes, ook veilige routes voor scholieren. De Grote Marktstraat blijft open voor fietsers. Wel moeten er maatregelen worden genomen om de veiligheid van de wandelaar en de fietser te verbeteren. De succesvolle OV-fiets komt op meer plaatsen in de stad beschikbaar. Door deze plannen uit te voeren wordt Den Haag vast nog eens 'Fietsstad van het jaar'.

❖ **Veilig (fiets)verkeer**

Ieder jaar komen er verdrietig genoeg weer mensen om het leven in het verkeer. Hoewel het aantal verkeersslachtoffers de afgelopen decennia fors is gedaald, neemt het aantal fietsongevallen met dodelijke afloop de laatste jaren helaas weer toe. De gemeente moet daarom prioriteit geven aan de verkeersveiligheid van de fietser. Onoverzichtelijke en gevaarlijke kruispunten moeten worden aangepakt. Fietspaden moeten zo veel mogelijk van het overige verkeer worden gescheiden. En er dient goed te worden bekeken waar brommers op de weg moeten en waar op het fietspad. Datzelfde geldt voor scootmobielen. Bij alle inzet voor de fiets(er) mag ook worden verwacht dat fietsers zich beter aan de verkeersregels houden. Tegen de rijrichting inrijden of stoepen onveilig maken moet met behulp van handhaving tot het verleden gaan behoren.

❖ **Geef onderhoud prioriteit**

Veel aandacht van het gemeentebestuur gaat altijd uit naar de aanleg van nieuwe bouwwerken en infrastructuur, maar de ChristenUnie-SGP vindt dat juist de kwaliteit van de bestaande woningen en gebouwen, wegen en fietspaden en andere openbare ruimte meer aandacht vraagt. Waar er nu nog te eenzijdige aandacht bestaat voor nieuwe gebouwen en infrastructuur - in bestuurlijke en ambtelijke aandacht en financiële keuzes - is een accentverschuiving naar duurzame doorontwikkeling en beheer op zijn plaats. Veel straten in Den Haag liggen er bepaald niet fraai bij. Hobbelig wegdek, weinig bomen, vervuiling en noem maar op. Den Haag verdient beter. De ChristenUnie-SGP is ervan overtuigd dat een kwalitatief sterke buitenruimte het visitekaartje is voor bewoners en bedrijven. Goed ingerichte straten en pleinen stimuleren dat particulieren en ondernemers (blijven) investeren in de stad. En bijvoorbeeld veilige, goed onderhouden fietspaden nodigen uit de fiets te pakken. Een belangrijk verbeterpunt voor de gemeente is om verschillende onderhoudsplanningen op elkaar af te stemmen. Veel straten liggen nu veel langer open dan noodzakelijk is en/of zijn nog niet dichtgegooid, of ze worden al weer opengebrouwen. Waar in gemeentelijke stukken wordt gesproken over een 'inhaalslag' op het gebied van onderhoud, pleit de ChristenUnie-SGP voor een verdere concretisering en verdieping: 1. Inhalen, 2. Versterken, 3. Intensiever:

1. **Inhalen:** versneld wegwerken achterstallig onderhoud.
2. **Versterken:** sterker in identiteit, herkenbaarheid en duurzaamheid: intensivering bomenplant en ander groen (bijvoorbeeld geveltuinen en groene daken), mooier(e) bestrating en straatmeubilair die aansluiten bij de identiteit van wijken; meer straatnaambordjes. Duurzamer: onderhoudsarm en geringe exploitatiekosten, onder meer door meer benutting van natuurlijke watersystemen.
3. **Intensiever:** meer prullenbakken, lik op stuk handhaving bij vervuiling en vernieling, versterken flexibele capaciteit om in te spelen op zaken die naast regulier onderhoud extra aandacht vragen (vervangen kapotte lampen, extra prullenbakken en controle op het strand

op warme dagen, sneeuwvrij maken wegen en fietspaden, vegen nieuwjaarsdag, repareren slecht wegdek etc.). Versterk de samenwerking met burgers, door in overleg met ondernemers en bewoners naar oplossingen te zoeken en door minder vanuit het systeem (onderhoudsprogramma, standaardnormen) en flexibeler vanuit de burger (beleving) te redeneren.

❖ **Openbaar vervoer: meer, beter en veiliger**

Voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van Den Haag is goed openbaar vervoer essentieel. Het openbaar vervoer is de afgelopen jaren sterk verbeterd met de ingebruikname van de tramtunnel in het centrum, de komst van de Randstadrail en infrastructurele maatregelen, zoals de keerlus bij Madurodam. Maar het Haagse OV kan en moet nog veel beter. Er moet de komende jaren veel geïnvesteerd worden: in nieuwe trams, uitbreiding van de Randstadrail, bijvoorbeeld naar Kijkduin, en in meer capaciteit.

De Binckhorst verdient een betere ontsluiting. Dat kan door tram 11 of 12 door te trekken.

Goede OV-verbindingen met de omliggende gemeenten zijn van groot belang. Met name de verbindingen tussen het Westland en Den Haag moeten beter.

Het openbaar vervoer kan verder worden bevorderd door te investeren in aantrekkelijke overstappunten tussen auto, trein, tram, etc. op strategische locaties: zogenaamde Parkeer en Reis terreinen (P+R).

❖ **Stel stevige eisen aan de HTM en andere vervoerders**

Het Stadsgebied Haaglanden bepaalt hoe goed het openbaar vervoer in Haaglanden is. Het Stadsgebied is namelijk (nog) de aanbestedende overheid. Middels de concessie-eisen die Haaglanden stelt, kan worden gestuurd op de kwaliteit van het openbaar vervoer. De ChristenUnie-SGP wil dat Haaglanden dit beter gaat doen, bijvoorbeeld door strenge eisen op het gebied van duurzaamheid (schone en zuinige bussen), innovatie en toegankelijkheid. Het openbaar vervoer en de haltes moeten goed toegankelijk zijn voor minder validen en voor kinderwagens. Hier is nog veel verbetering mogelijk. Wat betreft de ChristenUnie-SGP staat bij het openbaar vervoer het belang van de reiziger centraal en niet dat van de vervoerder of aanbestedende overheid.

❖ **Gun de tram aan de HTM**

Eind 2016 loopt de huidige railconcessie voor de Haagse tramlijnen en de Randstadrail af. Het komende jaar wordt besloten aan wie de nieuwe concessie voor deze ruggengraat van het Haagse OV-netwerk voor de periode 2016-2026 wordt gegund. De nieuwe concessie moet worden aangegrepen om verbeteringen te realiseren, vooral voor de reiziger. De ChristenUnie-SGP is voor wat betreft de nieuwe Haagse railconcessie een voorstander van een zogenoemde inbesteding aan HTM (een onderhandse gunning). Ook Rotterdam en Amsterdam hebben hier reeds voor gekozen. Hoewel ChristenUnie-SGP geen principieel tegenstander is van het openbaar aanbesteden van het openbaar vervoer, is het openbaar aanbesteden van stedelijk railvervoer onverstandig. Naast tevredenheid over de HTM pleiten de volgende argumenten tegen openbare aanbesteding: er is in Nederland geen functionerende markt voor stedelijk railvervoer, het gaat om een zeer kapitaal- en kennisintensief product en de uitdagingen vanwege bezuinigingen en gewenste groei van het aantal OV-reizigers zijn zodanig, dat de opdrachtgever en de concessiehouder alle tijd en energie daarop moeten richten.

❖ **Oplaadpunten elektrische auto's en fietsen**

Automobiliteit is voor de ChristenUnie-SGP geen vies woord, maar de automobiliteit kan wel schoner en zuiniger. Steeds meer elektrische auto's kleuren het straatbeeld en zeker wanneer accu's de komende jaren krachtiger en goedkoper worden, zal het aantal elektrische auto's nog flink toenemen. Het huidige beleid wordt voortgezet en de ChristenUnie-SGP zal, om elektrisch rijden te bevorderen, zich de komende raadsperiode sterk maken voor het realiseren van een dekkend netwerk aan oplaadpunten voor de elektrische auto, scootmobiel en fiets.

❖ **Ontsluiting van Den Haag en doorstroming in Den Haag verbeteren**

Den Haag als grote stad aan de kust mist een ringweg en is daardoor moeilijker bereikbaar dan veel andere grote steden. Leg de Rotterdamsebaan, waar onlangs een positief besluit over is genomen, daarom snel aan. Deze weg moet dan wel worden doorgetrokken naar de Neherkade en deze moet grondig worden aangepakt. Als dat niet gebeurt, levert de Rotterdamsebaan voor veel bewoners bitter weinig op.

Een ander heet hangijzer is de Noordwestelijke Hoofdroute; de buitenring tussen de Hubertustunnel aan

de noordkant en de Lozerlaan aan de zuidkant van Den Haag. De ChristenUnie-SGP beseft dat de Noordwestelijke Hoofdroute ten behoeve van de ontsluiting van en doorstroming in Den Haag moet worden opgewaardeerd. Zij is daarbij, in verband met de leefbaarheid, voorstander van het zo veel mogelijk ondertunnellen van deze route. Maar financieel is dat een lastige opgave, waarbij het Rijk ook een verantwoordelijkheid heeft, mede gelet op het ontbreken van een echte ringweg en het internationale karakter van Den Haag. Het doorgaande verkeer en het wijkontsluitingsverkeer dient zo veel mogelijk te worden gescheiden.

De ChristenUnie-SGP wil zich inzetten om de doorstroming van het verkeer te bevorderen. Stoplichten worden verkeerslichten die de doorstroming bevorderen. Bouw daar waar mogelijk rotondes. Zet lichten 's avonds na 20/22 uur, indien verantwoord, op knipperen. En de doorstroming op de zogenaamde Centrumring moet worden bevorderd.

❖ **Halveer het aantal verkeersborden**

Waar je ook om je heen kijkt in Den Haag, overal zie je een woud aan verkeersborden. Soms staat aan het begin van een straat wel vijf keer hetzelfde bord, terwijl één, hooguit twee borden ook genoeg is. Kortom, de ChristenUnie-SGP wil de komende raadsperiode verkeersborden 'snoeien'.

6. Werken in een sterke stad

Missie

Werk is een belangrijk middel om gaven te ontplooien. Door de stevige en voortdurende economische malaise staat de werkgelegenheid flink onder druk. Het is van groot belang mensen (weer) aan het werk te krijgen. De ChristenUnie-SGP wil eraan bijdragen dat mensen zinvol werk hebben. De ChristenUnie-SGP gaat voor een sterke stad met een duurzame economie.

Voor een stad die werkt

De gevolgen van de financiële en economische crisis zullen we nog wel even voelen. Ook in de Haagse economie zitten ondernemers de komende jaren nog in zwaar weer. De werkloosheid zal aanvankelijk nog verder toenemen en veel jongeren zullen geen (of met veel moeite) een plekje op de arbeidsmarkt weten te bemachtigen. En oudere ontslagen werknemers voelen zich maar al te vaak uitgerangeerd langs de zijlijn van de arbeidsmarkt en samenleving staan. De ChristenUnie-SGP wil dit niet zomaar laten gebeuren en wil maatregelen treffen als passend antwoord op de economische malaise. De ChristenUnie-SGP gaat kortom voor een stad die werkt.

Actiepunten voor een sterk en werkend Den Haag

Crisis, dat woord beheerst al vijf jaar de media. De financiële en economische malaise gaat ook Den Haag niet voorbij. De ChristenUnie-SGP laat het er niet bij zitten:

❖ **Bestrijd (jeugd)werkloosheid**

Oudere werknemers, maar vooral ook jongeren zijn de dupe van de slechte economische situatie. De jeugdwerkloosheid moet worden aangepakt, bijvoorbeeld door het faciliteren van stages met begeleiding op de werkplek door het onderwijs. Zo doen jongeren werkervaring op zonder dat het bedrijfsleven extra kosten hoeft te maken (zie ook hoofdstuk 3).

❖ **Iedereen verdient een kans op de arbeidsmarkt en de gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld**

In het sociaal akkoord is een baangarantie voor arbeidsgehandicapten afgesproken. In de publieke sector moeten er per jaar 2500 extra banen worden gecreëerd voor arbeidsgehandicapten. De gemeente Den Haag gaat voorop bij de realisatie van deze afspraak. Ook dient de gemeente, waar mogelijk, kansen te bieden aan mensen die door langdurige werkloosheid op afstand zijn komen te staan van de arbeidsmarkt. De ChristenUnie-SGP wil dat de gemeente bij aanbestedingen actief afspraken maakt met betreffende bedrijven over de inzet van kansarmen en werklozen bij de aanbestede projecten (social return).

De ChristenUnie-SGP wil dat de gemeente actief samenwerking zoekt met bedrijven en innovatieve samenwerkingsmogelijkheden stimuleert om arbeidsgehandicapten aan het werk te helpen en/of in eerstelijns zorg of netwerk te voorzien. De afgelopen jaren is gebleken dat gesubsidieerde arbeid voor kansarmen op de arbeidsmarkt (Melkertbanen, ID-banen, participatiebanen etc.) niet het gewenste effect heeft gehad. Daarom wil de ChristenUnie-SGP alleen in het uiterste geval loonkostensubsidies inzetten en zien we meer in een stimuleringsregeling voor innovatieve projecten én goede begeleiding van arbeidsgehandicapten.

❖ **Van bijstand naar werk**

Het beleid om het gebruik van de bijstand tot een minimum te beperken, wordt krachtig voortgezet door mensen aan het werk te helpen. Tegelijkertijd zal de komende jaren het beroep op de bijstand toenemen, omdat er minder banen zijn en de werkloosheid stijgt. De gemeente doet er alles aan om werklozen/bijstandsgerechtigden naar werk te begeleiden. Een nieuwe baan afslaan hoort niet, maar sommige banen gaan de ChristenUnie-SGP natuurlijk te ver. Werken in de prostitutie, in gokhallen en in coffeeshops mag niet als passende arbeid worden beschouwd voor werkzoekenden. Natuurlijk blijft er bij de ChristenUnie-SGP ruimte voor eenoudergezinnen om in deeltijd te werken, zodat er tijd blijft voor de opvoeding van de kinderen. Een tegenprestatie voor een uitkering is wat betreft de ChristenUnie-SGP niet alleen een must, wanneer de Participatiewet van kracht wordt, maar ook een morele verplichting.

❖ **Bied ruimte aan ondernemers**

Ondernemers zijn cruciaal voor de bloei van Den Haag. De gemeente dient daarom ondernemers te ondersteunen en te faciliteren en hen zo min mogelijk lastig te vallen met regels en bureaucratische rompslomp. De gemeente geeft hun de ruimte en is een ondernemersvriendelijke gesprekspartner. Daarom komt er een persoonlijk aanspreekpunt voor ondernemers bij de gemeente. En in ieder stadsdeelkantoor komt een ondernemersloket, waar alle diensten verleend kunnen worden. De gemeente kan meer kansen bieden aan midden- en kleinbedrijven, door projecten bijvoorbeeld 'MKB-vriendelijk' aan te besteden.

❖ **Kansen voor winkelstraten en wijken**

De ChristenUnie-SGP zet in op een sterke wijk economie. Winkelstraten, zoals de Scheveningse Keizerstraat en Badhuisstraat, zijn belangrijk voor de wijk economie. Veel Haagse winkelstraten verdienen een kwaliteitsimpuls. Een eenmalige kwaliteitsimpuls brengt een winkelstraat en daarmee de wijk op een hoger plan. De aanpak van winkelstraten wordt krachtig voortgezet, bijvoorbeeld van de Weimarstraat. De ChristenUnie-SGP trekt daar extra geld voor uit. Tegelijk beseffen we dat het opknappen van winkelstraten geen wondermiddel is. Leegstand en teruggang, onder andere door de opkomst van webwinkels, vragen om adequate maatregelen van de gemeente waarmee het overschot aan vierkante meters winkelruimte wordt teruggedrongen. Aan de Bedrijfsinvesteringszones (BIZ) worden leefbaarheids gelden toegekend en zij krijgen de ruimte deze op eigen wijze in te zetten. De succesvolle aanpak van nieuwbouw van kleinschalige bedrijfsgebouwen wordt uitgebreid. Zo wordt een goede combinatie tussen wonen en werken gecreëerd. De Haagse vinex-wijken krijgen hierbij extra aandacht.

❖ **Minder regeldruk**

De regeldruk wordt taakstellend teruggebracht. Mogelijkheden de regeldruk te verminderen zijn het automatisch verstrekken van vergunningen voor kleine verbouwingen en het afschaffen van vergunningen voor kleine evenementen. Er komt een meldpunt voor overbodige regelgeving.

❖ **Geen lastenstijging voor bedrijfsleven (niet meer dan inflatie)**

De komende jaren zal er bezuinigd moeten worden. Dat kan volgens de ChristenUnie best. Door zuinig te zijn met subsidies, geen geld te stoppen in prestigeobjecten en minder dure externen in te huren door de gemeente. Zo wordt voorkomen dat de gemeentelijke lasten de komende jaren extra verhoogd zouden moeten worden.

❖ **Een sterke haven in een mooi Scheveningen**

Scheveningen, de haven en de visserij horen bij elkaar. De ChristenUnie-SGP zet zich in voor een bloeiend havengebied, met bijzondere aandacht voor de visserij. De combinatie van visserij, maritieme activiteiten, recreatie, werken en wonen is soms kwetsbaar, maar vooral mooi en karakteristiek. De evenementen, zoals Vlaggetjesdag en North Sea Regatta ondersteunen de kenmerken van de veelzijdige haven direct aan zee. De ChristenUnie-SGP heeft grote bezwaren tegen de plannen van het huidige college van PvdA, VVD, D66 en CDA voor het Scheveningse havengebied: extreme hoogbouw (o.a. een hoteltoeren van 90 meter hoog), massale woningbouw, een kabelbaan en het overbodige tijdelijke theater. In het havengebied dienen nu en in de toekomst juist de visserij en andere havengebonden ondernemers en activiteiten de ruimte te krijgen. De keuze van het college, gesteund door een krappe meerderheid in de gemeenteraad dit gebied vol te bouwen, is dus een bedreiging voor de haven en de manier waarop dit gaat gebeuren is een aanslag op het karakter van Scheveningen. De ChristenUnie-SGP gaat samen met bewoners en ondernemers voor een sterke haven en een mooi Scheveningen. Voor de doorontwikkeling van de haven heeft ChristenUnie-SGP het volgende beeld:

- **Eerste Haven:** de Eerste Haven blijft vissershaven, waarbij de kades primair voor de visserij schepen bestemd zijn.
- **Tweede Haven:** de Tweede Haven blijft bestemd voor de sportvisserij, de jachthaven en ligplaatsen voor de kotters en staandwantvissers met faciliteiten voor beide sectoren. Verder voor horeca en woonbestemming aan de Dr. Lelykade (landzijde). Hier is ook plaats voor recreatie en toerisme. Verplaatsing van bestaande visverwerkende bedrijven naar de

omgeving van de visafslag en andere visverwerkende bedrijven is gewenst. En een popmuseum hoort niet thuis in dit gebied.

- **Derde Haven en Norfolkline locatie:** de Derde Haven moet blijvend worden bestemd voor schepen van Rijkswaterstaat. Ook moeten de kades worden aangepast voor de uitbreiding van de Offshore (Rederij Groen), schepen voor Visserijonderzoek en hektrawlers. Het Norfolklineterrein dient bij voorkeur gevuld te worden met havengebonden bedrijven met gebruikmaking van de Derde Haven aangevuld met beperkte woningbouw aan de landzijde. ChristenUnie-SGP ziet niets in doortrekking van tramlijn 11 door het woongebied Willem de Zwijgerlaan, Kranenburgweg, Houtrustweg naar het Norfolklineterrein. In dit gebied horen ook geen hoteltoeren en attracties thuis. En ook geen oeververbinding (kabelbaan) over de haven naar het Norfolklineterrein. De grootschalige plannen rondom de havens tasten de leefbaarheid van dit gebied aan door een enorme stijging van het aantal bezoekers en van de verkeersintensiteit en parkeerdruk.
In het havengebied moet met het oog op de toekomst ruimte voor havengebonden bedrijven beschikbaar blijven voor mogelijke uitbreiding, zodat voorkomen wordt dat bedrijven door beperkte ontwikkelingsmogelijkheden Scheveningen uit worden gejaagd. Dus het havengebied moet niet, zoals nu het voornemen is, worden volgebouwd.
- **Noordelijk Havenhoofd:** het Noordelijk Havenhoofd dient als gebied aan de vissershaven verwant te blijven. Vestiging van havengebonden en maritieme bedrijven met een nautische invulling heeft de voorkeur. De Planontwikkeling op het Noordelijk Havenhoofd stagneert, er dient voortgang te worden gemaakt in het overleg van gemeente en bedrijfsleven.

❖ **Ruimte voor kleine ondernemers en ook daarom is een dag rust goed voor Den Haag**

De gemeente Den Haag gaat bij besluiten over zondagsopenstelling de positie van de werknemers en de kleine winkelier expliciet meewegen, misbruikt niet langer de toerismebepaling in de Winkeltijdenwet en gaat de Winkeltijdenwet handhaven. En bij vergunningverlening aan (sport)evenementen op zondag houdt de gemeente er erg in dat deze kerkdiensten niet mogen belemmeren. De ChristenUnie-SGP vindt de zondagsrust waardevol en wil dat er daarom terughoudend met evenementen op zondag wordt omgegaan. De ChristenUnie-SGP roept het initiatief 'Winkelrust' van de vakbonden in herinnering. Een dag rust is heilzaam voor mens en maatschappij. Enkele argumenten:

- **Economische argument:** een dag 'winkelrust' is goed voor de diversiteit van het winkelaanbod. Grote ketens hoeven het straatbeeld niet steeds meer te gaan beheersen. Dankzij winkelrust op zondag hebben de kleinere en zelfstandige winkels meer kans om te overleven. Een dag winkelrust geeft hen de gelegenheid om op adem te komen. De slager zal zijn eenmanszaak niet zo snel van de hand doen als hij één dag in de week rust krijgt zonder dat hij zijn klanten verliest aan de grote buurman. Verplichte winkelopenstelling op zondag op straffe van een boete, zoals in Rotterdam Alexandrium, is in Den Haag uit den boze. Ook moet het wettelijk voorschrift dat personeel niet mag worden gedwongen zondagsdiensten te vervullen worden geëerbiedigd.
- **Sociaal argument:** een gemeenschappelijk rustdag biedt gemeenschappelijke vrije tijd. Een dag waarop familie en vrienden in de gelegenheid zijn elkaar te ontmoeten. 'Winkelrust' geeft meer lucht aan het vrijwilligerswerk. Het wordt voor kerken en verenigingen eenvoudiger om vrijwilligers te vinden voor het ondersteunen van (noodzakelijke) activiteiten. De zondag is een gemeenschappelijk rustpunt dat waarde heeft.
- **Religieus argument:** de zondag kan de speciale dag blijven die het is voor veel mensen. Een dag van rust, reflectie en bezinning. Een dag die anders is dan alle andere dagen. Een dag om bij te komen en aandacht te besteden aan niet-materiële waarden (gezin, familie, religie). Winkelrust beantwoordt aan de religieuze (joods, christelijk) notie dat er zes dagen wordt gewerkt en dat er een collectieve rustdag is.

Deel III) Dienstbaar en veilig

De ChristenUnie-SGP wil mee bouwen aan een stad waar we ons veilig voelen in wijken waar wat te beleven is. Een stad waar de overheid zich dienstbaar opstelt. Een stad waar, we ondanks alle verschillen, in vrede met elkaar samen leven. Een stad waar onze gezamenlijke toekomst ligt. De ChristenUnie-SGP heeft concrete actiepunten die Den Haag veiliger en leefbaarder maken. Verder stelt de ChristenUnie-SGP scherpe eisen aan een dienstbare Haagse overheid. Het Haagse stadsbestuur is wat ons betreft een betrouwbare en daadkrachtige bondgenoot van iedereen die mee wil bouwen aan een bloeiende stad.

In de volgende drie hoofdstukken willen we u vertellen hoe de ChristenUnie-SGP Den Haag veiliger en leefbaarder wil maken, hoe we in vrede kunnen samenleven en welke rol de gemeente Den Haag daarin moet spelen en ten slotte wat u van de ChristenUnie-SGP mag verwachten als het gaat om het bestuur van de stad.

7. Veilig en Leefbaar

Missie

De ChristenUnie-SGP streeft naar een samenleving waarin burgers zich veilig voelen. Een samenleving waarin iedereen comfortabel en met plezier kan leven, tegelijk bewust van de eigen verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de samenleving. We hebben de taak om respectvol met elkaar om te gaan.

Samen verantwoordelijk voor een veilige en leefbare stad

Een beter leefmilieu begint bij jezelf; allereerst hebben burgers van Den Haag zelf een verantwoordelijkheid voor een goed leefklimaat. In een stad waar veel mensen relatief dicht op elkaar wonen is acceptatie van en respect voor de Haagse medeburger vereist, zonder onderscheid in afkomst, religie en andere vormen van cultuur. Gezag en regels worden geaccepteerd in een stad waar iedereen zijn verantwoordelijkheid kent en neemt; de keerzijde is dat het niet volgen van de regels stevige consequenties heeft. We mogen elkaar aanspreken op asociaal gedrag; deze houding verdient algemene acceptatie. Naar elkaar omzien en een helpende hand bieden, gewoon aardig zijn, schept een prettig klimaat voor iedereen.

Veiligheid is een kerntaak van de overheid, maar ook in situaties van onveiligheid, onleefbaarheid en criminaliteit begint het met het nemen van eigen verantwoordelijkheid: leefbaarheidsproblemen eerst zelf proberen op te lossen, bijvoorbeeld met behulp van buurtinterventieteams; oplossingen aandragen voor problemen bij het stadsdeelkantoor of de wijkagent; actief melden van onveilige situaties en overlast bij de politie. De ChristenUnie-SGP wil dat het aantal wijkagenten op peil blijft en dat ze nog zichtbaarder worden in de wijk. De gemeente reageert actief op meldingen en communiceert hierover goed met de burger.

Veiligheid en leefbaarheid hangen direct met elkaar samen. Een stad waar het prettig toeven is, roept een gevoel van veiligheid op. De wisselwerking tussen de inrichting en onderhoud van de openbare ruimte en veiligheid krijgt in het bijzonder de aandacht. En iedereen - vrouwen, mannen en kinderen, ouderen en jongeren, homo's en hetero's, 'oudwoner' en 'nieuwkomer', gelovig of ongelovig - moet zich vrij en veilig kunnen bewegen over straat.

Actiepunten voor een veilig en leefbaar Den Haag

❖ Samen verantwoordelijk voor een goede leefomgeving.

Een prettige leefomgeving begint bij jezelf. Verantwoordelijkheid nemen voor het schoonhouden van je eigen stoep, afval in de afvalbak of meenemen naar huis en daar weggooien. En we stellen ons respectvol op, naar elkaar en naar onze leefomgeving. De ChristenUnie-SGP stelt voor om met elkaar '10 Haagse Stadsregels' op te stellen. We pleiten voor deze regels als een middel om samen het gesprek aan te gaan over waar we als samenleving in Den Haag voor staan.

❖ Den Haag een veilig thuis voor iedereen

Kinderen, vrouwen en mannen; christenen, moslims, hindoes en niet-gelovigen; of je nu zwart, blank, homo of hetero bent; Den Haag moet een veilig thuis zijn voor iedereen. Waar en hoe laat dan ook. Daarom willen we veel minder criminaliteit, overlast en asociaal gedrag. De regels zijn duidelijk. Wie regels overtreedt, kan rekenen op een sanctie, zoals een boete. Vuil op straat, harde muziek en te hard rijden in de stad worden in het bijzonder hard aangepakt. Maar ook discriminatie tolereren we niet en het wegpesten van bewoners vanwege bijvoorbeeld hun geaardheid pakken we in samenspraak met woningbouwcorporaties stevig aan.

❖ Zelfredzaamheid van burgers vergroten

Voor iedere buurt wordt bekeken op welke wijze burgers hun zelfredzaamheid kunnen vergroten. Bijvoorbeeld door de inzet van buurtpreventie en buurtmediation (buurtbemiddeling) bij burenruzies in plaats van direct de politie erop af te sturen, een buurtmeldpunt voor overlast en een laagdrempelige voorziening voor het doen van aangifte. Daarnaast willen we bereiken dat meer Haagse burgers beschikken over een EHBO diploma om levensreddend te kunnen handelen als dat noodzakelijk is.

❖ **Veilige openbare ruimte**

Onveilige situaties in de stad worden teruggebracht door goede verlichting, door open situaties te creëren en/of door het plaatsen van camera's op plekken met een hoog risicogehalte. Het aantal conducteurs op de tram, vooral op risicovolle tramlijnen, wordt uitgebreid. In samenwerking met de politie, wijkteams en belangenorganisaties worden gerichte acties ontwikkeld en uitgevoerd om Den Haag veiliger te maken.

❖ **Vandalen gaan betalen**

De gemeente verhaalt actief de kosten van vandalisme op de daders. De resultaten hiervan en de omvang van de schade publiceren we via een 'vandalismemeter'. In wijken en op plekken waar structureel sprake is van vandalisme wordt door de gemeente een plan van aanpak op buurniveau opgesteld.

❖ **Actieve aanpak overlast door verslavingen**

Een leefbaar Den Haag is een stad waar je je vrij kunt bewegen zonder geconfronteerd te worden met drugswalmen en mensen onder invloed. De ChristenUnie-SGP is daarom voor een blowverbod in de openbare ruimte, te beginnen op plaatsen waar de overlast het grootst is, zoals het Zeehelden- en Regentes/Valkenboskwartier, winkelgebieden en speelpleinen en -tuinen. De ChristenUnie-SGP wil de gezondheidsrisico's van drugs zoveel mogelijk inperken en is het daarom oneens met de doorgevoerde verlaging van het afstandscriterium met betrekking tot coffeeshops en scholen van 500 naar 250 meter. Het afstandscriterium wordt weer 500 meter. Hoe minder coffeeshops in Den Haag, hoe beter het is. De wet BIBOB geeft ons een goede mogelijkheid om op te treden tegen malafide bedrijven. Tegelijk hebben we oog voor de vaak complexe problematiek rond verslavingen. De ChristenUnie-SGP pleit er dan ook voor om naast het terugdringen van coffeeshops in te zetten op hulpverlening en alternatieven die drugs- en alcoholverslaafden helpen om van hun verslaving af te komen en een menswaardig bestaan op te bouwen.

❖ **Perspectief bieden aan jongeren**

Jongeren wordt de kans geboden op een zinvolle vrijetijdsbesteding door mogelijkheden te bieden voor zelfontplooiing: creatief, intellectueel, sportief & sociaal (bijvoorbeeld vrijwilligerswerk). Dit moet voorkomen dat zij verworden tot hangjongeren. Samen met de jongeren wordt een beleidsplan opgesteld waarin concreet wordt gemaakt wat zij nodig hebben.

Door het wegvallen van de gemeentelijke bijdrage is het jongerencentrum The Mall aan de Hoefkade in de Schilderswijk vanaf 2014 gedwongen haar deuren te sluiten. Dat is onacceptabel en bovendien penny wise, pound foolish. Met nog geen ton per jaar, te betalen uit de ruime hoeveelheid middelen voor de Schilderswijkdeal, kan dit centrum gewoon doorfunctioneren en doorgaan met haar preventieve werk en het bieden van perspectief aan vele honderden jongeren.

De ChristenUnie-SGP zet zich in voor een vrijwillig Jeugdbrandweerkorps in Den Haag. En we stellen een jeugdgemeenteraad in om jongeren actief te betrekken bij het gemeentelijk (jeugd)beleid.

❖ **Minder troep op straat**

De kwaliteit van de openbare ruimte moet worden verbeterd. Belangrijk is het verwijderen en voorkomen van zwerfvuil en graffiti. Ten aanzien van hondenpoep moet handhaving en toezicht op de naleving van de opruimplicht worden uitgevoerd. Verbaliserend optreden van inspecteurs moet deze ergernis nummer 1 terugdringen, waarbij recidive extra wordt bestraft. Daarnaast dienen voldoende voorzieningen gerealiseerd te worden, zoals uitrenggebieden en hondenbakken en het terugdringen van meeuwen- en duivenoverlast door onder andere de aanleg van meer ondergrondse containers. Het wildplassen moet worden teruggedrongen door meer openbare dames- en herentoiletten te plaatsen op Scheveningen, in de stadsparken en in het centrum. Ook zijn overal voldoende prullenbakken nodig om de straat schoon te houden.

❖ **Veiligheid in en om het huis**

De meeste ongelukken vinden plaats in en om het huis. Onveilige situaties kunnen zich voordoen in en om huizen en panden. Brandveiligheid is in het bijzonder een belangrijk punt met het oog op de vele historische en intensief bewoonde panden in de stad: de burger (als eigenaar/verhuurder en gebruiker) wordt gewezen op zijn verantwoordelijkheid voor het zorgen voor brandveilige situaties, door ondermeer het plaatsen van rook- en koolmonoxidemelders in bedrijven en woonhuizen. Bij een veilige situatie in en om het huis gaat het ook over inbraakpreventie door onder meer goede sloten op deuren en ramen. De

gemeente grijpt eerder in bij situaties waar de nalatigheid van eigenaren risico's voor het algemene belang oplevert.

❖ **Anti leegstand en anti kraak.**

Nu het kraakverbod van kracht is, blijft de ChristenUnie-SGP van de gemeente een actieve aanpak en handhaving van het kraakverbod vragen. Er wordt een actief leegstandsbeleid gevoerd door middel van een leegstandsmonitor. Huisjesmelkers en illegale bewoning worden onverminderd stevig aangepakt.

❖ **Uitbreiden handhavingscapaciteit**

Voor een veilige en leefbare stad is handhaving essentieel. Het succesvolle Project Inhaalslag Handhaving, waarbij huisjesmelkers, illegale prostitutie en drugspanden worden aangepakt, wordt geïntensiveerd. De bestuurlijke strafbeschikking wordt daarbij ingezet. Er wordt meer ingezet op lik op stuk, bijvoorbeeld door snelrecht. Voor intensivering is mankracht nodig. De ChristenUnie-SGP is tegen passief gedogen van probleemsituaties, en wil betere handhaving. Ook daarvoor is uitbreiding van de handhavingscapaciteit nodig. De anonieme meldmogelijkheid wordt actief onder de aandacht van onze inwoners gebracht.

8. In vrede samenleven

Missie

De basis om als Hagenaars in vrede te kunnen samenleven is geven en nemen. 'Oudwoners' geven tijd en ruimte aan 'nieuwkomers', die hun weg moeten vinden in hun nieuwe woonplaats, zodat Den Haag ook hun stad wordt. Als Hagenaars, met heel veel verschillende culturen en achtergronden, hebben we - met alle verschillen die er zijn - een gezamenlijke toekomst. De ChristenUnie-SGP wil een stad waar ruimte is voor verscheidenheid, waar iedereen zich thuis voelt, waar mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn, waar respect is voor ieders geloof en waar mensen naar elkaar omzien. Een samenleving waarin voor iedereen plek is, maar waarin ook iedereen meedoet. Aan de zijlijn staan is geen optie.

Uitdagingen in Den Haag

Zover zijn we nog niet. Er is teveel onvrede in de stad. De gevolgen van de instroom van nieuwkomers zijn vooral merkbaar in wijken die in sociaal en economisch opzicht kwetsbaar zijn. Een grote groep migranten voelt zich nog altijd buitenstaander, maar ook oorspronkelijke bewoners voelen zich ontheemd in hun eigen buurt. Daarom zijn heldere afspraken en grenzen nodig en vooral een helder gezamenlijk toekomstbeeld. Den Haag is een internationale stad geworden. Verscheidenheid in achtergrond, cultuur en gewoonten voert de boventoon, het heeft de stad voorgoed doen veranderen. Dit heeft Den Haag op een aantal punten verrijkt en interessanter gemaakt. Maar de komst van migranten vraagt veel van de samenleving. De culturele diversiteit levert ook spanningen en frustraties op. Onze samenleving is ook een multireligieuze samenleving geworden. Met name de komst van de islam plaatst Nederland voor een nieuwe uitdaging. Botsingen met deze nieuwe werkelijkheid moeten worden benoemd. We hebben 'witte' wijken en 'zwarte' wijken gekregen, 'witte' scholen en 'zwarte' scholen. Hierdoor worden de achterstanden in het onderwijs in stand gehouden en blijven de scheidslijnen lopen langs huidskleur, culturele of religieuze achtergrond. Met alle waardeoordelen van dien.

Voorwaarden voor vrede

Als ChristenUnie-SGP willen we deze waardeoordelen niet als uitgangspunt voor ons handelen nemen. Integendeel: ieder mens is kostbaar, ieder mens heeft talenten, ieder mens is nodig, iedereen verdient een kans. Dit gaat niet van de ene dag op de andere. Er is veel scheef gegroeid, dus er moeten eerst dingen worden rechtgezet. Dat kost tijd en inspanning.

We vragen van de oudwoners geduld, respect en gastvrijheid om nieuwkomers zich thuis te laten voelen. Den Haag wordt ook hun stad, zij worden ook Hagenaars. We vragen van nieuwkomers inspanningen om volwaardig mee te doen in Den Haag, onder andere door de Nederlandse taal te leren spreken en bij te dragen aan de Haagse samenleving. Den Haag is ook hun stad, zij zijn ook Hagenaars. Het debat over de gevolgen van de komst van de islam moet gevoerd worden. Voor de ChristenUnie-SGP zijn in dat gesprek de christelijke waarden die onze cultuur mede hebben gevormd leidend. Van nieuwkomers vragen we aanvaarding van de rechtsstaat. Onze rechtsstaat, die sterk beïnvloed is door de waarden van het christendom, maakt alle burgers voor de wet gelijk. Van nieuwkomers vragen we dan ook de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen, homo's en hetero's, christenen, joden, moslims en ex-moslims te respecteren. Als we het over de rechtsstaat en de kernwaarden van onze samenleving eens zijn, blijft er binnen die rechtstaat ruimte voor diversiteit.

Actiepunten voorwaarden voor vrede

❖ Welkom in Den Haag

De ChristenUnie-SGP wil een welkomstprogramma voor alle nieuwe inwoners van de stad. De nieuwe Hagenaar ontmoet de stad, maakt kennis met de vrijwilligersorganisaties en ontmoet actieve Hagenaars. Hij of zij ontdekt wat de stad te bieden heeft. Iedereen kan tot bloei komen in Den Haag.

❖ Nederlands is de norm

Iedereen spreekt en begrijpt de Nederlandse taal, ook de eerste en tweede generatie 'oude nieuwkomers'. Er zijn nog steeds veel immigranten die hier al decennia wonen, maar vanwege een taalbarrière nog nauwelijks deelnemen aan de maatschappij. Ook deze mensen worden gestimuleerd de Nederlandse taal te leren, bijvoorbeeld door taallessen te stellen als voorwaarde voor een uitkering. Als internationale stad maakt Den Haag een uitzondering voor hen die tijdelijk in Den Haag verblijven, zoals expats.

❖ **Inburgeren = participeren**

De beste manier van inburgering is werken. Vrijwilligerswerk of een betaalde baan. Inburgering is verplicht en wordt een praktijkopleiding. Lessen Nederlandse taal en cultuur worden gecombineerd met een vakopleiding, vrijwilligerswerk of een betaalde baan. Hoog geschoolde nieuwkomers moeten op hun niveau een inburgeringscursus kunnen volgen, zodat ze op universitair of HBO-niveau kunnen gaan werken. Voor analfabeten wordt zo veel mogelijk ingezet op zelfredzaamheid.

❖ **Aandacht voor arbeidsmigranten**

Het grootste deel van de (arbeids)migranten uit de MOE-landen (Midden- en Oost-Europa) doet het goed in Den Haag. Maar de komst van deze migranten heeft ook een keerzijde. De ChristenUnie en SGP zijn tegen toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de Europese Unie geweest en hebben zich ook verweerd tegen het open stellen van de grenzen per 1 januari 2014 voor Bulgaren en Roemenen, maar dat verzet heeft niet mogen baten. Telkenmale zijn migratiestromen onderschat. Na het open gaan van de grenzen voor de MOE-landen zouden zich volgens de beleidsbepalers slechts een beperkt aantal migranten blijvend vestigen, maar in werkelijkheid lopen de aantallen in de vele tienduizenden. En hoewel de komst van Bulgaarse en Roemeense arbeidsmigranten voor enkele ondernemers interessant kan zijn, is het dat voor onze maatschappij als geheel waarschijnlijk niet. Er zijn bijna 700.000 werklozen in ons land en nog geen 100.000 vacatures in het bedrijfsleven. Meer arbeidsmigranten erbij betekent dat de werkloosheid verder stijgt dan wel veel minder daalt dan zonder extra arbeidsmigranten en daarmee zal de druk op de huidige collectieve regelingen (verzorgingsstaat) alleen nog maar verder toenemen. Bovendien brengt de komst van arbeidsmigranten uit de MOE-landen en binnenkort ook uit Bulgarije en Roemenië voor een stad als Den Haag nog extra problemen met zich mee. Natuurlijk en gelukkig doet het grootste deel van de (arbeids)migranten uit de MOE-landen het goed in Den Haag. Zij nemen deel aan het arbeidsproces, werken hard en willen integreren. Daar zijn we oprecht blij mee. Maar de komst van (arbeids)migranten uit de MOE-landen zorgt ook voor knelpunten. Door taalproblemen en onbekendheid met de Nederlandse wet- en regelgeving zijn deze arbeidsmigranten extra kwetsbaar voor uitbuiting. Ook de woonsituatie en arbeidsomstandigheden zijn vaak problematisch. Dakloosheid, overlast en helaas soms ook criminaliteit door Midden- en Oost-Europeanen zijn inmiddels serieuze problemen aan het worden. Ook de omgang met de publieke ruimte kan vaak beter. Zo wordt te makkelijk troep op straat gegooid. Met het open gaan van de grenzen voor Bulgaren en Roemenen, zullen de problemen eerder toenemen dan afnemen. Misstanden en overlast moeten stevig worden aangepakt. Daarin speelt bijvoorbeeld de Haagse pandbrigade in het geval van overbewoning en illegale bewoning een belangrijke rol. Daarnaast wil de ChristenUnie-SGP de groep sociaal zwakkere migranten - die vaak in hun thuisland ook kansarm zijn, en in Den Haag werkloos en dakloos zijn - beschermen door een sluitende aanpak van mensenhandel, overbewoning en malafide uitzendbureaus. Ook voelt de ChristenUnie-SGP voor deze groep een verantwoordelijkheid om duurzame terugkeer te bevorderen in samenwerking met lokale organisaties. Goede lobby vanuit de gemeente richting de landelijke en de Europese politiek blijven cruciaal voor een betere en integrale aanpak.

❖ **Leefbare wijken**

De Haagse wijken vragen om blijvende aandacht, zodat we er weer prettig kunnen wonen en leven. Aanpak van de openbare ruimte (straten en pleinen) en doorzetten van het aanpakken van overlast (vuil, overbewoning) is noodzakelijk om te voorkomen dat bewoners snel 'weg verhuizen'. Het gaat er om huidige en nieuwe bewoners te boeien en te binden vanuit de kracht die de wijken in zich hebben. Door actief wijkbeleid wordt gestimuleerd dat de bewoners zich met elkaar inzetten voor hun wijken en gezamenlijk de leefbaarheid versterken.

Het voorzieningenniveau in de wijken moet in stand blijven en waar nodig omhoog. Er komt meer ruimte voor culturele expressie en musea en podia zijn verspreid over de hele stad. Wijkbibliotheken moeten open blijven, waarbij de inzet van vrijwilligers zeer welkom is.

De Haagse Markt kan volgens de ChristenUnie-SGP een icoon van deze nieuwe Haagse werkelijkheid worden: een hoogwaardige trekpleister van en voor iedereen die Den Haag als thuisstad heeft leren kennen.

❖ **Kansen voor allochtone vrouwen**

In Nederland zijn mannen en vrouwen gelijkwaardig. Mannen en vrouwen nemen op dezelfde manier deel

aan de maatschappij. Vrouwen zijn net zo goed verplicht om een praktijkgerichte inburgeringscursus te doorlopen. Gemengde inburgeringscursussen zijn geen reden om niet in te burgeren. Activiteiten gericht op de participatie van allochtone vrouwen, zoals culturele en sportieve activiteiten, juicht de ChristenUnie-SGP toe. Voor het doorbreken van het isolement van de vrouwen zijn ook de mannen nodig. Culturele gebruiken kunnen alleen aangepast worden als iedereen van de noodzaak overtuigd is. De gemeente stimuleert hiertoe het actief zoeken van het gesprek met zelforganisaties, die de positie van de vrouw in het publieke domein kunnen thematiseren in eigen kring. Er wordt door de GGD meer aandacht gegeven aan voorkomen van eerwraak, uithuwelijking en vrouwenbesnijdenis.

❖ **Vroegtijdige schoolverlaters**

Allochtone jongeren blijken een kwetsbare groep als het gaat om vroegtijdig schoolverlaten. Uit CBS-cijfers blijkt dat de tweede generatie niet-westerse allochtonen hierop al veel beter scoort dan de eerste. Jongeren van Antilliaanse en Surinaamse afkomst scoren als groep het minst goed. Bijna 10 procent van deze jongeren verlaat school zonder startkwalificatie, en hiermee ontbreekt het perspectief op een goede toekomst geheel. De gemeente gaat het gesprek aan met maatschappelijke organisaties binnen de allochtone gemeenschappen om dit probleem aan te pakken. De jongeren moeten zelf worden uitgedaagd om mee te bouwen aan hun stad, hun buurt en aan hun eigen toekomst. In Den Haag en in andere steden zijn hiermee goede ervaringen opgedaan. Die worden in kaart gebracht en uitgebouwd. Samenwerking met de hoogste groepen in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs is hierbij noodzakelijk.

❖ **Kracht van zelforganisaties**

Nieuwkomers hebben vaak al een netwerk. Soms is dat via een vereniging, soms via een kerk, moskee of tempel. Deze zelforganisaties verdienen - onder duidelijke randvoorwaarden - gemeentelijke ondersteuning als zij hun 'eigen' mensen helpen wegwijs te worden in Den Haag en hun leven leren in te passen in hun nieuwe Haagse omgeving. Vanuit deze zelforganisaties kan ook de kracht van de allochtone gemeenschap zichtbaar worden, doordat zij zich inspannen om bij te dragen aan de stad. De Haagse migrantenkerken worden door de gemeente op waarde geschat. Zij besparen Den Haag jaarlijks veel geld door het welzijnswerk dat zij doen.

❖ **Vluchtelingen**

De overheid heeft een zorgplicht, ook ten aanzien van uitgeprocedeerde asielzoekers, zodat mensen geestelijk en lichamelijk gezond blijven. Kinderen noch volwassenen mogen op straat worden gezet. Het Vluchthuis (Vluchtkerk) in Den Haag maakt de problematiek zichtbaar van de groep ongedocumenteerden die tussen wal en schip vallen. Mensen die uitgeprocedeed zijn, maar domweg niet terug kunnen naar hun eigen land. De landelijke overheid laat hier steken vallen en de gemeente is dus helaas genooddaakt om op te treden. De ChristenUnie-SGP wil rechtvaardigheid én medemenselijkheid. Vanuit de morele zorgplicht die de gemeente heeft voor alle inwoners stelt de ChristenUnie-SGP voor een convenant op te stellen waarin de gemeente structurele afspraken vastlegt met hulpverleningsorganisaties rond opvang en humanitaire steun aan vluchtelingen die in Den Haag verblijven. Een convenant kan voorkomen dat vluchtelingen tussen wal en schip vallen, en hen de kans geven tijdens de periode van verblijf te participeren in de samenleving.

9. Goed bestuur in dienst van burgers

Missie

De ChristenUnie-SGP gaat voor goed bestuur in dienst van de burgers van Den Haag. Een dienstbare overheid vraagt om dienstbare raadsleden, wethouders, burgemeester en ambtenaren. De ChristenUnie-SGP wil een gemeentelijke organisatie die naar burgers luistert, hen serieus neemt en zoveel mogelijk via één loket open, transparant, service- en klantgericht handelt.

Goed bestuur: dienstbaar, daadkrachtig en doelmatig

De kwaliteit van de samenleving in de stad hangt samen met de kwaliteit van bestuur. Wij willen een goed bestuur om onwenselijke situaties, zoals armoede en eenzaamheid te bestrijden. Goed bestuur is ook van belang om onveilige situaties en conflicten te voorkomen, het recht te handhaven, minderheden te beschermen en fraude en corruptie te bestrijden. Een bestuur dat bijdraagt aan een duurzame ontwikkeling van Den Haag en aan het bevorderen van de ontwikkeling van het persoonlijk, maatschappelijk en economisch leven van de Haagse burger. Goed bestuur bewaakt het algemeen belang, waarbij iedere burger serieus genomen wordt, maar niet altijd zijn zin kan krijgen. Goed bestuur en beleid vereist het kennen van de stad op wijk- en straatniveau.

De ChristenUnie-SGP wil dat de burger zich serieus genomen weet door de gemeente, of het nu gaat om melding van een losse stoeptegels, inspraak in het parkeerbeleid, (her)beplanting en bomenbeleid of herinrichtings- en/of bouwplannen in de wijk. Beleidsmakers en bestuurders moeten de stad kennen als hun broekzak en weten wat er leeft onder de bewoners.

De gemeente krijgt op steeds meer beleidsterreinen de regie: de komende periode wordt de Wmo uitgebreid met delen van de huidige AWBZ (de functie "begeleiding") en er komen meer taken op het gebied van jeugdzorg, werk en participatie op gemeenten af. Regie betekent verantwoordelijkheid nemen en delen. Daadkrachtige bestuurders en zelfstandige burgers zijn onontbeerlijk voor een vitale samenleving. Wat de ChristenUnie-SGP betreft zijn zij elkaars bondgenoot. In Den Haag geven we het particuliere initiatief volop ruimte. De gemeente wil verantwoordelijkheden delen, ondersteunt daarbij en faciliteert binnen de afgesproken kaders. Op deze manier draagt de gemeente bij aan een bloeiende samenleving.

De aankomende collegeperiode zal gepaard gaan met een grote uitdaging voor wat betreft de gemeentefinanciën. De budgettaire problematiek van het Rijk sloeg de afgelopen jaren reeds neer bij gemeenten en dat zal blijven gebeuren. Deze uitdaging is een kans om de verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en burger te heroverwegen. Dat vraagt om een herbezinning op de kerntaken van de gemeentelijke overheid. Waar nodig doet de gemeente een stap terug om het eigen initiatief van burgers en ondernemers te bevorderen.

Actiepunten voor een bestuur ten dienste van de burger

- ❖ **Een stadsbestuur dat echt luistert naar bewoners en hen van adequate en heldere informatie voorziet**
Wij willen een gemeentelijke organisatie die naar burgers luistert, hen serieus neemt en open, transparant, service- en klantgericht handelt. Het bestuur informeert de bewoners op een fatsoenlijke, heldere en transparante manier. Het stadsbestuur rapporteert wat er met de suggesties van de burgers is gebeurd en evalueert structureel haar beleid op resultaat. Burgers krijgen via telefonisch contact, brieven of digitale middelen adequate, transparante en heldere informatie over beleidsvorming en -besluiten die op hun leefsituatie van toepassing zijn. De overheid neemt de inbreng van bewoners serieus. Centraal staan oriëntatie op de burger en oplossingsgerichtheid. Dit komt tot uitdrukking in welwillend, voorkomend en vriendelijk zijn voor burgers en in het bieden van snelle en doelgerichte dienstverlening. Ambtenaren streven een proactieve benadering na, die tot uitdrukking komt in: vooruit denken, actieve informatieverstrekking en het zorgen voor de juiste voorlichting op het juiste moment (via internet, e-mail en telefoon). Verder moeten klachten, brieven en mails tijdig en correct afgehandeld worden. Afspraken moeten vanzelfsprekend worden nagekomen.

❖ **Meer ruimte en verantwoordelijkheid voor burgers en particulier initiatief**

De ChristenUnie-SGP wil in Den Haag het particuliere initiatief volop ruimte geven. De gemeente doet een stap terug om het eigen initiatief van burgers en ondernemers te bevorderen. De overheid moet niet overal bij betrokken willen zijn. Wij willen dat de gemeente de burgers zelf een grote rol en verantwoordelijkheid geeft in de wijken. Per wijk moet een vorm gevonden waarin de burgers zelf keuzes kunnen maken over de inrichting en het beheer van de open ruimte, maar ook bij vraagstukken als leefbaarheid, veiligheid en sociaal beleid. De gemeente kan daarbij initiatieven, taken, verantwoordelijkheden en middelen overdragen aan burgers en maatschappelijke instellingen. Een voorbeeld hiervan is het overdragen en faciliteren van de zorg voor het openbare groen en speeltuinen aan een buurt.

Als de overheid wel een belangrijke rol heeft in een proces, dan willen we dat de gemeente burgers, bedrijven, belangenbehartigers en andere betrokkenen zo vroeg, veel en vaak als mogelijk betreft bij de vorming en uitvoering van dat beleid. Dat is een voorwaarde voor draagvlak en vruchtbare samenwerking. Als de overheid optreedt, pakt zij zaken dus bij voorkeur samen met de samenleving op (burgers, verenigingen, scholen, bedrijven, gezinnen, etc.). Wij verwachten niet alles van de overheid of van de markt, maar geloven in de kracht van de samenleving en van gemeenschappen.

❖ **Een toegankelijke, benaderbare en klantvriendelijke gemeente**

De ChristenUnie-SGP gaat voor een benaderbare overheid. Dat betekent vooral ook goede communicatie, van social media tot de balie. Wij willen werken aan een klantvriendelijke, begrijpelijke overheid, die zaken niet onnodig ingewikkeld maakt, maar - waar mogelijk - eenvoudiger. Een toegankelijke, dienstverlenende gemeente stelt de burger centraal. Blijvende ontwikkeling van de digitale dienstverlening is nodig. Systemen zijn ondersteunend, niet leidend. Minder van het kastje naar de muur, meer geholpen worden door één ambtenaar. We willen dat de diensten van de gemeente toegankelijk zijn voor iedereen, niet alleen voor de digitaal actieve en mondige burger. Het moet dus mogelijk blijven om gemeentezaken (vergunningaanvraag, burgerzaken) aan een fysiek loket af te handelen.

Ambtenaren moeten hun stad kennen en alle ambtenaren die betrokken zijn bij vergunningen en inspraakprocedures worden getraind in klantgerichtheid en mediationvaardigheden.

❖ **Efficiënte en effectieve bestuurlijke organisatie**

Externe inhuur wordt tot een minimum beperkt en wordt de komende raadsperiode verder teruggebracht. De deskundigheid en capaciteit van het eigen personeel wordt beter ingezet. Arbeidsmarktregio's, veiligheidsregio's en welzijnsregio's zijn in Nederland niet dezelfde regio's. In Den Haag streeft de ChristenUnie-SGP naar zoveel mogelijk efficiency door deze sectoren zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. De afschaffing van de stadsregio's Rotterdam en Haaglanden en de oprichting van de Vervoersautoriteit Rotterdam Den Haag wordt benut om het aantal ambtenaren verder terug te brengen.

❖ **Een college dat de gehele gemeenteraad serieus neemt**

Wat de ChristenUnie-SGP betreft mag de gemeenteraad van het college verwachten dat beleidskeuzes en scenario's worden voorgelegd. Vaak is er niet slechts één oplossing denkbaar voor een maatschappelijk vraagstuk; niet slechts één voorstel met ja/nee als mogelijke reactie. Het college dient daarbij inzicht te geven in de financiële en maatschappelijke gevolgen van deze keuzes.

❖ **Ruimte voor een recht geweten**

Ontspannen omgaan met verschillen is een kunst, die in deze tijd onder druk staat. Ook in de gemeentelijke organisatie. ChristenUnie-SGP beseft dat rekening houden met gewetensbezwaren geen recht is voor een ambtenaar, maar vindt het niet meer dan billijk dat gewetensbezwaarde ambtenaren gevrijwaard worden van taken die botsen met hun levensbeschouwelijke opvattingen, zeker als de uitoefening van wettelijke taken en bevoegdheden als zodanig niet in het geding is.

❖ **Kledinginzameling voor het goede doel mag geen melkkoe voor gemeente zijn**

De gemeente Den Haag mag geen geld verdienen aan kledinginzameling. Burgers moeten er van op aan kunnen dat opbrengsten van kleding die ze inleveren voor goede doelen, zoals het Leger des Heils, ook daadwerkelijk ten goede komen aan deze doelen en dat ze hier niet indirect de kas van de gemeente mee spekken.

Financiën: solide, sober en solidair

De ChristenUnie-SGP is voorstander van duidelijke keuzes en prioriteiten, in plaats van dat de gemeente bezuinigt met de kaasschaafmethode. Het uitvoeren van 'prestigeprojecten', de subsidiëring van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd en het financieel steunen van noodlijdende topsportverenigingen wordt beëindigd. Ook moet nadrukkelijk gekeken worden naar verdere stroomlijning van de ambtelijke organisatie. Uitvoerbaarheid van bezuinigingen moet wel vooraf verzekerd zijn.

Actiepunten

❖ Houdbare gemeentefinanciën

Er komen de komende jaren veel nieuwe taken op de gemeenten af en er moet de komende jaren worden bezuinigd en dat kan ook. Om het evenwicht tussen gemeentelijke uitgaven en inkomsten te herstellen, wordt vooral gekeken naar manieren om te besparen op uitgaven (zie ook het financiële kader).

❖ Lasten niet verhogen

De ChristenUnie-SGP wil de komende jaren de lasten zo min mogelijk verhogen; zeker niet meer dan de inflatie. De burger moet profiteren van de huizenprijsdaling door een daling van de WOZ-waarde en daardoor een lagere OZB. De riool- en afvalstoffenheffing zijn kostendekkend, waarbij kostenreductie hoog in het vaandel staat; daarbij wordt de samenwerking gezocht met het Hoogheemraadschap van Delfland. Inzet is om de afvalstoffen- en rioolheffing te verlagen. Duidelijk is dat de leges voor een aantal diensten te hoog zijn, zoals voor inschrijving bij een gastouderbureau (ca. € 500). De legeshoogte dient in verhouding te staan tot het product dat je ervoor krijgt. Te hoge leges worden verlaagd.

❖ Subsidies verantwoord verstrekken

De ChristenUnie-SGP wil terughoudend omgaan met het verstrekken van subsidies. Subsidies zijn een mogelijkheid als de samenleving zelf zaken niet zonder steuntje in de rug kan oppakken. De gemeente verleent alleen subsidies als deze ook een bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Waar mogelijk is cofinanciering een voorwaarde; ook het aantal vrijwilligers in een organisatie en het bereik van een organisatie kunnen meespelen in het al dan niet verlenen van subsidie. Dat een organisatie geld krijgt van burgers of andere organisaties is een bewijs voor het maatschappelijk draagvlak ervoor en een prikkel voor actieve participatie in de Haagse samenleving.

In het onderstaand blok biedt de ChristenUnie-SGP haar kader om bezuinigingen vorm te geven:

Bezuinigingsladder

1. Zaken waar de gemeente de enige aanbieder is: veiligheid en bestaanszekerheid

De overheid heeft het geweldsmonopolie. De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Daarnaast is de gemeente het uiterste vangnet voor mensen die zelf geen of weinig inkomen kunnen verwerven. Op deze posten wordt niet bezuinigd.

2. Zaken die zonder de gemeente niet tot/in stand komen/blijven: onderwijs, zorg, ruimtelijke ordening, infrastructuur, leefomgeving en monumenten

De overheid is bij uitstek aan zet om voor ons allemaal de openbare ruimte in goede conditie te houden. Het basisniveau is het voorkomen van achterstallig onderhoud waardoor kapitaalvernietiging optreedt. De eeuwenoude delen van de stad vragen extra aandacht. Deze posten moeten zo lang mogelijk worden ontzien. Op het gebied van onderwijs en zorg heeft en krijgt de gemeente meer taken; ook op deze voor de samenleving belangrijke posten wil de ChristenUnie-SGP niet bezuinigen.

3. Zaken die de gemeente belangrijk vindt, maar bij de samenleving horen: sport, cultuur, sociale ontplooiing, verenigingen

Tot slot zijn er nog veel gebieden waar de gemeente meent dat het goed is als er iets van de grond komt. Onmisbaar voor de samenleving is het echter niet en ook is het niet onmogelijk voor de samenleving dit zelf op te pakken. Binnen deze categorie is nog een onderscheid te maken tussen de samenleving bijstaan (stukken grond die braak liggen ter beschikking stellen aan stadslandbouw, huisvesting faciliteren etc.) en iets zelf realiseren als gemeente. Deze laatste posten worden als eerste geschrapt.

Financiën: solide, sober en solidair

De ChristenUnie-SGP hecht zeer aan een degelijk financieel beleid van de gemeente Den Haag. In financiële zin staat de gemeente Den Haag er relatief goed voor. Maar mochten er de komende jaren financiële problemen rijzen, zal er bezuinigd moeten worden op de uitgaven en mag dit niet leiden tot hogere lasten voor de burger.

In dit verkiezingsprogramma kunt u kennis nemen van de prioriteiten van de ChristenUnie-SGP voor de komende raadsperiode, waar soms ook extra uitgaven mee gemoeid zijn, maar u kunt ook lezen over zaken waar we juist op willen bezuinigen. Onderstaand hebben we een aantal van onze prioriteiten met financiële consequenties op een rijtje gezet.

Waar we op bezuinigen

- De afgelopen jaren heeft het college van PvdA, VVD, D66 en CDA besloten veel geld uit te geven aan nieuw vastgoed, zoals aan prestigeprojecten als het Spuiforum (cultuurpaleis) en de Sportcampus in het Zuiderpark, en hebben deze partijen juist veel bezuinigd op voorzieningen in de wijk. Dat is wat betreft de ChristenUnie-SGP precies verkeerd om. Den Haag heeft geen grootschalig nieuw vastgoed nodig, maar heeft juist behoefte aan voorzieningen dichtbij mensen, in de wijken dus. Het Spuiforum bezuinigen we weg en de Sportcampus moet kleinschaliger en goed worden ingepast in het groen van het Zuiderpark. Daarmee kan in totaal tot enkele honderden miljoenen worden bespaard.
- Daarnaast worden kleinere overbodige incidentele uitgaven geschrapt, zoals voor de zweefpont in het Scheveningse havengebied en voor de bomenkap aan de Laan van Meerdervoort.
- Enkele tientallen miljoenen per jaar door minder externe inhuur; ontkooking; papierloos werken; beperktere welstandscommissie; en een subsidietaakstelling.

Waar we extra geld voor uittrekken

- Goede zorg dichtbij mensen: thuiszorg/ouderenzorg. We doen er alles aan om harde klappen ten gevolge van de landelijke bezuinigingen te voorkomen of te verzachten.
- Uitstapprogramma's voor prostituees en extra capaciteit bij politie en recherche tegen mensenhandel.
- Opvangvoorzieningen voor uiteenlopende groepen: tienermoeders, slachtoffers van loverboys, dak- en thuislozen, ongedocumenteerden.
- Geld voor structureel herstel (bijna) wegbezuinigde voorzieningen in de wijk, zoals het jongeren centrum The Mall (kan worden betaald uit de vele middelen in de Schilderswijkdeal), en de buurtbibliotheken in de Schilderswijk en Spoorwijk.
- Kindvriendelijke wijken, kwaliteitsinvestering speeltuinen.
- Extra investering in onderwijs, vooral gericht op aanpak laaggeletterdheid en ambachtsscholen.
- Impuls voor vrijwilligers en mantelzorgers.
- Bestrijden armoede, met name onder kinderen, schuldhulpverlening en herinvoering ouderenfonds.
- Veiligheid en leefbaarheid: extra handhavingscapaciteit en wijkagenten.
- Uitbreiden fietsvoorzieningen, waaronder fietsenstallingen in de wijk, en fietssnelwegen.
- OV: beter en veiliger (conducteurs op de tram); en meer P&R-voorzieningen.
- Niet alleen meer parkeerplaatsen, maar ook meer bomen in de wijk.
- Aanvalsplan onderhoud: inhalen, versterken, intensiever.
- Kwaliteitsimpuls: voor winkelstraten en voor de kustzone.
- Energiebesparing door faciliteren (particuliere) woningverbetering.
- Lagere lasten: daling afvalstoffen- en rioolheffing, lagere leges en minder erfpacht.

10. De ChristenUnie-SGP in uw wijk

Stadsdelen, wijken en buurten

De wijk: Je koopt er je brood, je kinderen spelen in de speeltuin en gaan er naar school, je laat er je hond uit en je gaat er sporten als je uit je werk komt. Hier ontmoet je je burens, je maakt een praatje, gaat naar een buurthuis of naar het café... kortom je leeft er. En waar je leeft daar wil je dat de zaken goed voor elkaar zijn. Schone straten, groene parken, winkels om de hoek. Dit vraag je van de overheid, maar zelf investeer je ook in je omgeving.

De ChristenUnie-SGP staat voor een stadsbestuur dat de eigenheid van iedere wijk erkent. Dit gebeurt alleen wanneer het stadsbestuur bereid is te luisteren naar wat er speelt in de wijk. Ook moet bij omstrede en omvangrijke projecten zo vroeg en zo veel mogelijk draagvlak gevonden binnen die wijken die ermee te maken krijgen. De ChristenUnie-SGP bepleit een actief wijkbeleid, waarbij bewoners meer zeggenschap krijgen over de inrichting van de openbare ruimte en waarbij het sociaal beleid samenhangend op wijkniveau wordt opgepakt samen met de buurtbewoners.

Centrum

- ❖ **Geen kans voor zwerfafval.** In de wijken van het Centrum is een actieve aanpak van zwerfafval nodig. Een minderheid verpest het voor de meerderheid door hun afval op straat te gooien. Het is waardevol dat de gemeente ervoor zorgt dat dit wordt opgeruimd, maar de ChristenUnie-SGP wil meer investeren in handhaving.
- ❖ **Een VCP (verkeerscirculatieplan) was nodig, maar...** De ChristenUnie-SGP is voor een autoluwe binnenstad. De ChristenUnie-SGP is wel altijd kritisch geweest over het aan aantal jaar geleden ingevoerde VCP. Er is meer aandacht en inzet nodig voor de verslechterde luchtkwaliteit aan de randen van het VCP-gebied, zoals de Koningstraat en Boekhorststraat, de Laan Copes van Cattenburgh, de Groot Hertoginnelaan en de Vaillantlaan.
- ❖ **Verminderen aantal coffeeshops in Zeeheldenkwartier.** De ChristenUnie-SGP wil de drugsoverlast aanpakken door een blowverbod in de openbare ruimte, betere handhaving en sluiting van coffeeshops, te beginnen met coffeeshops die overlast geven of zich binnen een straal van 500 meter van een school bevinden.
- ❖ **Aanpak leegstaande winkelpanden.** Door de aanhoudende crisis, maar ook door veranderend winkelgedrag (webwinkels) staan steeds meer winkelpanden leeg. Dat is slecht voor de kwaliteit en leefbaarheid van (winkel)straten. Daarom wil de ChristenUnie-SGP het makkelijker maken om leegstaande winkelpanden voor andere functies te gebruiken.
- ❖ **Stimuleren van het wonen boven winkels.** Door soepeler regelgeving wil de ChristenUnie-SGP stimuleren dat ongebruikte ruimtes boven winkels worden bewoond.
- ❖ **Nieuwe kansen voor de Haagse Mar(k)t.** De Haagse Markt is toe aan een opknapbeurt. In overleg met de standhouders wordt de Haagse Markt de komende raadsperiode aangepakt. Tijdens werkzaamheden blijven de voorzieningen voor bezoekers en standhouders zo goed mogelijk op peil.

Escamp

- ❖ **Aanpak jongerenoverlast.** De laatste jaren is er in de wijk Escamp een sterke toename van overlast door hangjongeren en jeugdnetwerken. Naast een strenge aanpak bij overlast, pleit de ChristenUnie-SGP voor investeringen in opleidingsmogelijkheden en alternatieve tijdsbesteding (Brede School 24/7) voor vroegtijdige schoolverlaters om een toekomstperspectief te kunnen bieden.
- ❖ **Versterken positie kwetsbare bewoners.** De ChristenUnie-SGP ondersteunt van harte de initiatieven die in het verleden genomen zijn in het project 'Woonservicewijken Escamp'. De ontstane netwerken zijn een

effectief middel om problemen te signaleren en de sociale cohesie tussen bewoners in de wijk te ondersteunen. Daarbij blijft er echter een risico voor de meest kwetsbare bewoners in de wijk, zoals mensen met psychiatrische problematiek, verstandelijke of lichamelijke beperkingen en eenzame ouderen. De ChristenUnie-SGP wil dat ook bij deze groep mensen actieve toeleiding naar zorg een aandachtspunt blijft in de plannen binnen de wijk.

- ❖ **Schone wijken.** De ChristenUnie-SGP ziet het belang van een schoon en groen Escamp voor alle wijkbewoners. Hiervoor is naleving en handhaving van de regels rond vuil en afval op straat hard nodig. Door middel van uitbreiden van het aantal ondergrondse vuilcontainers en het inzetten van teams om zwerfvuil op te ruimen blijft Escamp een schone en groene woonomgeving voor iedereen!
- ❖ **Voor een schoon, open en altijd beschikbaar Zuiderpark.** Het Zuiderpark zit te vaak 'op slot' vanwege grote evenementen. Het Zuiderpark moet een park voor de buurt zijn. Voor grote evenementen hebben we andere plekken in de stad (zoals het Malieveld). Het Zuiderpark is vooral 's zomers een heerlijke plek om te ontspannen. De enorme vuilnisontwikkeling is echter een toenemend probleem. De ChristenUnie-SGP pleit voor betere vuilnisvoorzieningen en meer handhaving om het Zuiderpark schoon te houden.
- ❖ **Meer parkeerruimte.** Het grote tekort aan goede parkeerruimte moet zo snel mogelijk worden opgelost. Ook moet de parkeeroverlast uit omringde wijken effectief worden aangepakt. Een samenhangend parkeerplan is nodig.
- ❖ **Behoud de volkstuinten in Escamp.** Escamp is een stadsdeel met belangrijke volkstuincomplexen. Deze moeten behouden blijven. De volkstuinten hebben ook een belangrijke functie voor de leefbaarheid in de wijk.
- ❖ **Veilig fietsen.** De ruimte en veiligheid voor fietsers kan en moet beter.
- ❖ **Inbraken terugdringen.** Het aantal woning- en auto-inbraken is veel te hoog. De gemeente moet actief aan de slag om dit fors terug te dringen en daarmee de veiligheid(sbeleving) verbeteren!

Haagse Hout

- ❖ **Schenkstrook wordt stadspark.** De Christenunie-SGP wil op de Schenkstrook naast het volkstuintencomplex een stadspark ontwikkelen.
- ❖ **Meer voorzieningen voor jongeren** (bijv. voetbalveld). De ChristenUnie-SGP wil meer voorzieningen voor jongeren in de wijk, zoals sportveldjes.
- ❖ **Behoud het groen.** Het groen zoals in de Koekamp, Haagse Bos, Oostduin-Arendsdorp en de Carel Reinierzkade/Boekweikamp vormen mede de waarde van de wijk en moeten gekoesterd worden.
- ❖ **Bestrijden vogeloverlast.** Het stadsdeel heeft veel vogeloverlast. Preventie door het minimaliseren van zwerfafval is een eerste oplossing.

Laak/Binckhorst

- ❖ **Aanpak jongerenoverlast.** Laak is een relatief jonge wijk, de ChristenUnie-SGP pleit voor een toekomstgericht beleid: goede afstemming van buurtactiviteiten, sportclubs en andere welzijnsinitiatieven op jongeren, hierdoor ontstaat meer aandacht voor opleidingsmogelijkheden en alternatieve tijdsbesteding. Daarnaast moet er strengere handhaving komen op overlast door jongeren, met name op het gebied van intimidatie, drugs en diefstallen.
- ❖ **Aanpak afval op straat.** Handhaving van de regels rond vuil en afval. Ondergrondse containers kunnen bijdragen aan eens schonere omgeving.

- ❖ **Voortvarende aanleg Rotterdamsebaan.** Nu het besluit daartoe is genomen, bepleit de ChristenUnie-SGP een voortvarende aanleg van de Rotterdamsebaan; hiermee wordt de ontsluiting van Den Haag sterk verbeterd.
- ❖ **Woningbouw in de Binckhorst.** De Binckhorst verdient een herontwikkeling, verduurzaming en woningbouw nemen hier een belangrijke plaats in.
- ❖ **Geen illegale bewoning in Laak.** Door samenwerking met de straatvertegenwoordigers in Laak wil de ChristenUnie-SGP illegale bewoning in Laak tegengaan.
- ❖ **Aanpak drugsoverlast en drugshandel.** De ChristenUnie-SGP bepleit een hardere aanpak van de drugsoverlast in Laak.

Leidschenveen-Ypenburg

- ❖ **Beter onderhoud.** De gemeente stimuleert niet alleen bewoners onkruid voor de eigen deur weg te halen, maar maakt zelf ook meer werk van de reguliere onkruidverwijdering, en doet dat niet alleen op de hoofdroutes.
- ❖ **Aanpak hondenpoep en zwerfafval.** De ChristenUnie-SGP wil door meer prullenbakken (en het op tijd legen daarvan) en handhaving de overlast door hondenpoep en zwerfafval verminderen. En bij evenementen, zoals aan de Böttgerwater en de Singels, is het wel zo aardig als de omwonenden niet met de troep blijven zitten. De gemeente dient organisatoren te vragen voldoende prullenbakken en toiletten te plaatsen en na afloop het terrein schoon achter te laten en dient hierbij handhavend op te treden.
- ❖ **Ruim baan voor de fiets.** ChristenUnie-SGP wil duurzame vervoersverbindingen realiseren. De route van Ypenburg naar Den Haag Centrum moet versneld fietsvriendelijk gemaakt worden, m.n. de Rijswijkseweg moet voorzien worden van een goed fietspad. Bij slecht weer dient er gestrooid te worden alsmede een realisatie van betere afstelling van verkeerslichtinstallaties met voorrang voor niet alleen OV maar ook fietsers.
- ❖ **Verbeteren parkeervoorzieningen.** In de nieuwbouwwijken Ypenburg en Leidschenveen is veel parkeerdruk. Meer parkeervoorzieningen verlichten deze druk. Het terugdraaien van het betaald parkeren rond Winkelcentrum Ypenburg en introductie van de parkeerschijf kan een impuls geven aan het winkelcentrum.

Loosduinen

- ❖ **Kijkduin als kleinschalig familiebadplaats behouden en versterken.** Geen grootschalige nieuwbouw in Kijkduin, geen hoogbouw.
- ❖ **Ondersteuning van het Loosduinse dorpskarakter.** Loosduinen heeft een rijke en lange historie. De ChristenUnie-SGP wil het karakter van Loosduinen waar mogelijk ondersteunen en versterken.
- ❖ **Grote erfpachtstijging ongedaan maken.** De enorme erfpachtverhoging die er voor veel bewoners van Loosduinen aan zit te komen, moet fors worden getemperd.
- ❖ **Aanpak hondenpoep en zwerfafval.** De ChristenUnie-SGP wil door meer prullenbakken (en het op tijd legen daarvan) en handhaving de overlast door hondenpoep en zwerfafval verminderen.
- ❖ **Meer voorzieningen voor jongeren (bijv. voetbalveld).** Het aanbod aan jeugdactiviteiten moet worden verbeterd.
- ❖ **Goede bereikbaarheid van Loosduinen**
De buslijnen 21 en 26 blijven behouden. De doorstroming op de Lozerlaan en de Machiel Vrijenhoeklaan worden verbeterd. De bussluis in Houtwijk moet verdwijnen.

Segbroek

- ❖ **Laat de Laan de Laan! Geen bomen voor blik aan de Laan van Meerdervoort.** ChristenUnie-SGP is tegen de door het huidig college van PvdA, VVD, D66 en CDA voorgestane bomenkap aan de Laan van Meerdervoort (op de grens van Vruchtenbuurt en Bloemenbuurt). De ChristenUnie-SGP vindt het ongehoord hoe het college de massale wens van bewoners om de monumentale bomen niet te kappen naast zich neer heeft gelegd. Te meer daar nut en noodzaak van deze bomenkap niet vast staat.
- ❖ **Samenhangend parkeerplan.** Een samenhangende benadering van parkeerproblemen is broodnodig. De afgelopen jaren is in Regentesse/Valkenboskwartier, Heesterbuurt, Vruchtenbuurt en Bloemenbuurt betaald parkeren ingevoerd. Hoewel er voor bewoners ook positieve effecten aan betaald parkeren verbonden zijn - meestal een parkeerplek dichtbij huis - is de ChristenUnie-SGP altijd kritisch geweest op de manier waarop het college betaald parkeren over de stad heeft uitgerold. Veel auto's zijn als een soort boeggolf van wijken waar betaald parkeren werd ingevoerd naar wijken waar het nog gratis parkeren was gerold, waarna er in die wijk als oplossing voor het parkeerprobleem weer betaald parkeren werd ingevoerd. De gang van zaken in Vruchtenbuurt en Bloemenbuurt zijn hier voorbeelden van. Een samenhangend verkeers- en parkeerplan ontbrak en moet er dus snel komen. Uitgangspunten voor ChristenUnie-SGP daarbij zijn om daar waar mogelijk de parkeercapaciteit uit te breiden, zonder het groen aan te tasten; en om terughoudend om te gaan met de invoering van betaald parkeren.
- ❖ **Aanpak leegstaande winkelpanden.** Door de aanhoudende crisis, maar ook door veranderend winkelgedrag (webwinkels) staan steeds meer winkelpanden leeg. Dat is slecht voor de kwaliteit en leefbaarheid van (winkel)straten. Daarom wil de ChristenUnie-SGP het makkelijker maken om leegstaande winkelpanden voor andere functies te gebruiken.
- ❖ **Aanpak hondenpoep en zwerfafval.** De ChristenUnie-SGP wil door meer handhaving de overlast door hondenpoep en zwerfafval verminderen.
- ❖ **Verminderen aantal coffeeshops in de wijk.** De ChristenUnie-SGP wil de drugsoverlast aanpakken door betere handhaving en waar mogelijk en nodig sluiting van coffeeshops, te beginnen met coffeeshops die overlast geven of zich binnen een straal van 500 meter van een school bevinden. Coffeeshophouders dienen een VOG (verklaring omtrent het gedrag) te hebben.
- ❖ **Uitbreiding fietsenstallingen in de wijk.** In de meeste wijken in Segbroek zijn, ondanks de inspanningen de afgelopen jaren, nog te weinig fietsenstallingen. De ChristenUnie-SGP wil het aantal fietsenstallingen uitbreiden.

Scheveningen

- ❖ **Den Haag groene stad met Scheveningen aan Zee. Leefbaar, historisch, herkenbaar.** Op Scheveningen komen wonen, werken en recreëren op een klein gebied samen. Voor ChristenUnie-SGP staat de leefbaarheid voor de bewoners voorop bij (plannen voor) werk en recreatie. Bij plannen voor Scheveningen is de historie van het dorp, de haven en de badplaats belangrijk. Scheveningen heeft een eigen identiteit en cultuur (met dialect, klederdracht, visserij en badcultuur) die behouden moet blijven en gekoesterd moet worden. In het museum Muzee wordt dit goed vertolkt.
- ❖ **Scheveningen blijvend de beste badplaats.** De prachtig vernieuwde Boulevard geeft nieuw leven aan de badplaats; het noordelijk deel van de Boulevard moet nu opgeknapt, de verkeers- en parkeersituatie verbeterd.
- ❖ **Iconen op Scheveningen.** Kurhaus, Pier en Vissersvrouw; nooit in één adem genoemd, wel 100% met elkaar verbonden. De Vissersvrouw heeft een prachtplek ingenomen op de nieuwe Boulevard, het Kurhaus staat als een huis en verdient meer zicht en ruimte, De Pier wordt in al z'n kwetsbaarheid breed bediscussieerd. Voor ChristenUnie-SGP is er geen Scheveningen zonder Pier. Een nieuwe/vernieuwde, kleinere Pier, gedragen door héél Scheveningen, is daarbij een optie indien de doorontwikkeling van de huidige Pier stopt.

- ❖ **Haven: visserij, nautisch, toeristisch.** Het nieuwe bestemmingsplan is in al zijn grootschaligheid zeer teleurstellend. In de nieuwbouwplannen voor de Haven moet volop ruimte zijn voor de visserij. Deze functie gaat naast de andere functies van wonen en recreëren, die ook prima passen in de Haven. ChristenUnie-SGP ziet voor de 3^e Haven een nautische functie. Het voormalig Norfolklineterrein mag beslist niet gebruikt worden voor grootschalige woningbouw en hoogbouw (zie verder pag. 28).
- ❖ **Aandacht voor verkeersveiligheid.** Op de Houtrustweg tussen Duindorpdam en Houtrust moet naast het fietspad een voetgangerspad worden aangelegd. Bij de aanleg van het fietspad is het voetgangerspad destijds verdwenen. Dat leidt tot onveilige situaties en moet dus worden hersteld. Het verkeerslicht bij het zebrapad Nieboerweg/Zeezwaluwstraat moet blijven gelet op de onveilige situatie ter plaatse.
- ❖ **Meer groen voor Scheveningen.** Scheveningen is rijkelijk omzoomd door groengebieden. In de wijken Duindorp, Havenkwartier, Geuzenwijk en Scheveningen-Dorp is de groenvoorziening echter karig. Beelden uit begin 20^e eeuw tonen aan dat met name Scheveningen-Dorp rijkelijk voorzien was van bomen. De ChristenUnie-SGP wil dit herstellen door nieuwe aanplant.

